Ազգ
Azg
armenian daily
23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1996 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 11 (1017)

Մոսկվան վերարծարծում է նեղուցների հարցը

Պոլսի «Ժամանակ» օրաթերթն իր հունվարի 22-ի համարում, տեղեկությունը քաղելով թուրքական մամուլից, գրում է, որ «Ակրասիա» ջերմանավի միջադեպը կրկին օրակարգ է բերել նեղուցների կարգավիճակի շուրջ Ռուսաստանի առարկությունները: Համաձայն այդ տեղեկությունների, Մոսկվան պատրաստվում է ՄԱԿ-ում քննարկման նյութ դարձնել Բոսֆորի ու Դարդանելի նեղուցներով նավագնացության կարգավորման հարցը: ՄԱԿ-ում Ռուսաստանի մշտական ներկայացուցիչ Սերգեյ Լավրովն արդեն նամակ է հղել Բուտրոս Ղալիին, ուր ընդգծում է, թե նեղուցների գործող կանոնադրությունը չի համապատասխանում 1936 թ.-ին ընդունված Մոնտրոյի պայմանագրին, սահմանափակում է նավերի երթեւեկը եւ հնարավոր դարձնում նեղուցների փակումը շինծու պատճառաբանություններով: Ըստ նրա, այս բոլորը լարված մթնոլորտ են ստեղծում տարածաշրջանում, եւ ավելի ճիշտ կլինի, որ նման հարցերը լուծվեն ոչ թե Թուրքիայի միակողմանի կարգադրություններով, այլ Մոսկվայի հետ ձեռքբերվելիք համաձայնությամբ, երկխոսությամբ: ՄԱԿ-ում Թուրքիայի ներկայացուցիչ Հուսեյն Չելեմն «Անատոլու» գործակալությանը հայտարարել է, որ Մոսկվան չի կարող արգելք հանդիսանալ նեղուցների կանոնադրության գործադրմանը, որը հիմնված է միջազգային համաձայնագրերի վրա եւ նախատեսում է նեղուցների եւ Ստամբուլի ազգաբնակչության անվտանգության պահպանումը: Ինչպես հայտնի է, նեղուցների հարցի վերարծարծումը չի չեն եւ թուրք պաշտոնյաների կողմից «Ակրասիա» ջերմանավի բռնագրավման, եւ Մոսկվա-Անկարա հարաբերությունների վերջին լարվածության անուղղակի արդյունքն է: ■

КАРГАВОРՈՒՄ

Արկադի Ղուկասյանի կարծիքով «Ադրբեջանի կողմից զիջումներն անխուսափելի են»

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Երբ ամփոփելու լինենք բանակցությունների վերջին փուլերի արդյունքները, կարելի է ասել, որ գրեթե առաջ չենք շարժվում: Համանախագահ մեզ են ինչ-որ նոր խաղաթղթեր, գուցե թե բարձր մակարդակի հանդիպումներ, կամ նոր գաղափարներ: Մենք դեռեւս մեր համոզմամբ, մեկն ու մեկը մեզ է լրջորեն տեղի տալ, զիջել: Ընդ որում բոլորը սպասում են, թե այդ մեկը Լեռնային Ղարաբաղը կլինի: Բայց մենք այդպես չենք մտածում: Մենք զիջումներ ենք սպասում Ադրբեջանից: Հակառակ պարագայում դատապարտված ենք դոփելու տեղում», լրագրողների հայտարարեց ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը՝ Ստեփանակերտում տեղի ունեցած մամլո ասուլիսում: Ղարաբաղյան կարգավորման բանակցությունների այս վերջին, մոսկովյան փուլում վերստին խափանվեց համաժողովի կարգավիճակին անդրադառնալու ԼՂՀ պատվիրակության փորձը: Քննարկվեցին ԼՂՀ անվտանգության եւ տարածաշրջանային անվտանգության հարցեր: Սակայն, ինչպես եւ նախկինում, փոխըմբռնում չկայացավ, քանի որ Ադրբեջանը փորձում էր հետամնալ ԼՂՀ անվտանգության հարցը որպես ինքնուրույն հարց քննարկելուց, դիտարկելով այն իբրեւ հակամարտության գոտու անվտանգության հարցի մաս: Ադրբեջանի դիրքորոշումը ներքական անգամ ցուցաբերեց ոչ կառուցողական մոտեցում: Նրանք խուսափում էին բոլոր այն հարցերից, ընդգծեց Ա. Ղուկասյանը, որոնց պատասխան չտալով չեն կարող առաջ շարժվել: Այդպիսին է մասնավորապես Լեռնային Ղարաբաղի սահմանների հարցը: Ադրբեջանը վախենում է, որ այդ սահմանները կդառնան դեմարկացիոն գիծ, իսկ դա ինքնըստինքյան նշանակում է ԼՂՀ-ի ճանաչում: Ադրբեջանի կողմից զիջումներն անխուսափելի են, շեշտեց ԼՂՀ արտաքին գերատեսչության ղեկավարը: Լեռնային Ղարաբաղի խաղաղական կէիր բավականին ամեն է, ինչը չի կարող չփորձեցնել հակառակորդին: Եւ նաեւ, ուզի թե չուզի, ստիպված է Լեռնային Ղարաբաղը ճանաչել որպես հավասար կողմ, որի հետ մեզ է բանակցություններ նստել: Եւ ընդունում է դրա անխուսափելիությունը: Անդրադառնալով ՌԴ արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովի հետ Մինսկի խմբի անդամների հանդիպմանը՝ Արկադի Ղուկասյանը ասաց, թե իր կարծիքով այդ նշանակմամբ որոշակիորեն կակտիվանա Ռուսաստանի դերը մասնավորապես ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում: ■

Թեհրանում ավարտվեց Իրան-Հայաստան-Թուրքմենիա հանդիպումը

Հունվարի 21-ին Թեհրանում ավարտվեց Իրան-Հայաստան-Թուրքմենիա եռակողմ տնտեսական համագործակցության չորրորդ նիստը: Նիստի ավարտին կողմերի միջեւ ստորագրվեց հուշագիր համաձայնագիր համատեղ բանկերի հիմնման, առեւտրաարդյունաբերական պալատների, աշխատանքային հանձնաժողովների կազմման, հաղորդակցման եւ երեւանում երեք երկրների համատեղ տնտեսական ցուցահանդեսներ կազմակերպելու վերաբերյալ: Նիստի ընթացքում Իրանի արտգործնախարար Վելայաթին, հատուկ նշելով տարածաշրջանի երկրների, հատկապես հարեւան երկրների հետ քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային համագործակցությունը զարգացնելու Իրանի քաղաքականությունը եւ նշելով Կենտրոնական Ասիայի եւ կովկասյան երկրների միջեւ պատմական կամուրջ՝ ասաց. «Իրանը առաջին երկրներից էր, որ պաշտոնապես ճանաչեց նախկին ԽՍՀՄ-ի երկրների անկախությունը, եւ հարեւան երկրների տնտեսական զարգացման համար համագործակցության ընդլայնման գործում ակտիվ օգնություն է ցուցաբերում»: Հայաստանի եւ Թուրքմենիայի արտգործնախարարներ Վահան Փափազյանն ու Շիխմուրադովն իրենց երախտագիտությունը հայտնեցին եռակողմ փոխհարաբերությունների զարգացման գործում Իրանի ջանքերի համար:

Ս. Գ.

Թուրքիայի կողմից Հայաստանի շրջափակումը... վտանգի տակ

Թուրքական «Սաբահ» թերթի Բրյուսելի թղթակից Սերբ Էրսինի հրապարակած հաղորդման համաձայն, Եվրամիության եւ Հայաստանի միջեւ առաջիկա ամիսներին ստորագրվելու է մայր մանագիր, որի հետեւանքով «վտանգված է» Թուրքիայի կողմից Հայաստանի լայնածավալ շրջափակումը: Շուրջ 6 ամիս տեւած բանակցությունների արդյունքում, որ ստորագրվել է Բրյուսելում, նախատեսվում է առեւտրական հարաբերություններում նախապատվություն ընծայել Հայաստանին, Վրաստանին եւ Ադրբեջանին, այդ գծով տարբեր պատասխանատվություններ դնելով նաեւ Թուրքիայի ուսերին, որն անդամ է Եվրոպական մաքսային միության: «Սաբահի» թղթակցի կարծիքով հավանական է, որ զանազան հարցեր ծագեն այդ պատասխանատվությունների իրականացման կամ մերժման ժամանակ:

■ Ամերիկյան զաղտնի գինետախտներ... Ակտուալ: Ակտուալ... (...) ամերիկյան զաղտնի գինետախտներին մասին (...) Ակտիվ (...) 79 (...) Ամերիկյան (...) Պատճառն, որի անունը դեռեւս հայտնի չէ ... ինտերն է ... այդ գաղտնապահության համար...

ՄՈՍԿՎԱ

Ելցինը վերադառնում է Ղարաբաղի «ընկերական խումբ»

Թե ի՞նչ կտա դա, կորոշի Պրիմակովի այցը եւ Ղարաբաղի դիրքորոշումը

ՎԻԳԵՆ ԱԲԻՏՅԱՆ

Մոսկվայում ավարտված ԱՊՀ երկրների ղեկավարների կրկին առ խոսվեց ղարաբաղյան խնդրի շուրջ տարվող խաղաղական քննարկումներ: Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի հունվարի 19-ին մամուլի ասուլիսում արած հայտարարությունն թեեւ ներառում էր կոշտ գնահատականներ, բայց հիմնականում հենվում էր ԱՊՀ երկրների ղեկավարների խորհրդի ընդունած դիրքորոշման վրա, որն ուղղված էր Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահներին, մյուս երկրների ղեկավարներին: Իհարկե, թե պաշտոնապես անձանց կողմից, եւ թե մամուլի ասուլիսի ընթացքում դիրքորոշման սկզբունքը չընկերացվեց: Միայն երեկ, ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարի պաշտոնակատար Լեւոն Զուրաբյանը լրագրողներին ծանոթացրեց դիրքորոշման բովանդակությանը: Խորհուրդը նախ ողջունել է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության շրջանում ավելի քան 20 ամիս ձգվող հրադադարը, որը հաստատվել էր ԱՊՀ անդամ երկրների ղեկավարների 1994 թ.-ի ապրիլի 15-ի որոշումից հետո:

Դիմումում որպես առաջնային խնդիր, դրված է բանակցություններում էական առաջընթացի հասնելը եւ հնարավորին չափ շուտ խաղաղական համաձայնագրի կնքումը, որն արյունահեղության դադարը կդարձնի անշրջելի, եւ բոլոր կողմերի համար կդնի հակամարտության ծանր հետեւանքների վերացման միջոցը: Համագործակցության անդամ երկրները պատրաստակամություն են հայտնել համակողմանիորեն աջակցել բանակցությունների մեծ բեռված արդյունքների առողջացման գործին: Խաղաղարար գործընթացին աջակցելու կոչով խորհուրդը դիմել է նաեւ ԵԱՀԿ անդամ պետություններին: Ամեն դեպքում, Ելցինի արած հայտարարությունները չե՞ն ռազմական ուժի միջազգային կիրառման դիրքորոշման չեղարկման ճանապարհին, հատկապես ռազմական գործողությունների չվերսկսման նկատառումով:

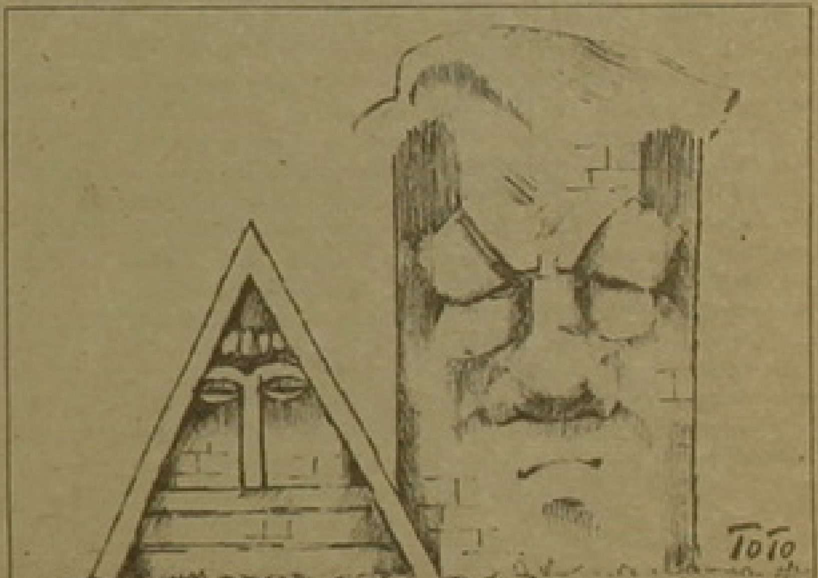

Դիմումում կոչ է արվել նաեւ ամբողջությամբ օգտագործել բանակցային գործընթացը, խորհրդատվությունները, մարդկային դիվանագիտության հնարավորությունները, քաղաքական կարգավորման մեծ ծախս, շրջանում խաղաղության եւ կայունության վերականգնման համար, որը կդառնա համագործակցության ամրապնդման կարեւոր նշանակալ, թե Ռուսաստանի դիրքորոշումը Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի շուրջ փոփոխվել է եւ չե՞ն արդյոք Ղարաբաղի ճակատագրի վրա:

Այս հարցին ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարը պատասխանեց նշելով, թե Ռուսաստանի դիրքորոշումը հստակորեն ձեւակերպված է գագաթաժողովում ընդունված համատեղ դիմումի մեջ:

Տես # էջ 2

Յասեր Արաֆաթն ընտրվեց Պաղեստինի ինքնավարության խորհրդի նախագահ

ՊԱԿ-ի նախագահ Յասեր Արաֆաթը հաղթեց Պաղեստինի ինքնավարության խորհրդի նախագահի պաշտոնի համար Հորդանան գետի Արեւմտյան ափում եւ Գազայի հատվածում անցկացվող ընտրություններում՝ ստանալով ընտրողների ձայների 88,1 տոկոսը: Ընտրություններում, այդ պաշտոնին հավակնող նրա միակ ախոյանը՝ ազատագրման շարժման առաջամարտիկ 73-ամյա Սամիհա Խալիլյան, որը հայտնի է պաղեստինաբարեգործական խաղաղ համաձայնագրի դեմ իր կոշտ դիրքորոշմամբ, ստացել է ընտրողների ձայների 9 տոկոսից մի քիչ ավելին: Լրագրողների հետ հարցազրույցի ժամանակ Արաֆաթը հույս հայտնեց, որ ընտրությունները խթան կհանդիսանան պաղեստինյան անկախ պետականության ստեղծման ճանապարհին: Սակայն Իսրայելի ղեկավարությունն այդ հարցում ունի այլ տեսակետ: Վարչապետ Շիմոն Պերեսն այդ կապակցությամբ հայտարարեց, թե համոզված չէ, որ ընտրությունները կարող են նպաստել անկախ պաղեստինյան պետության ստեղծմանը: Նա ընդգծեց, որ երբ ընտրություններից հետո, երկու ամսվա ընթացքում, նոր ընտրված վարչակարգը պաղեստինյան ազգային խարտիայից չհանի Իսրայելի պետության ոչնչացման մասին հիմնադրույթը, ապա Իսրայել-պաղեստինյան խաղաղ բանակցությունների հետագա ընթացքը կխաթարվի:

Ընտրությունների մասնակցել է ընտրելու իրավունք ունեցողների 75 տոկոսը: Արաֆաթի գլխավորած Ֆաթհ կազմակերպությունը 88 տեղանոց պաղեստինյան խորհրդարանում զբաղել է ավելի քան 50 աթոռ: Ինչպես եւ սպասվում էր, ընտրությունները բոյկոտի ենթարկած «Համաս» կազմակերպությունը հայտարարեց, թե չի ընդունում ընտրությունների արդյունքները, քանի որ դրանց չէին մասնակցում Լիբանանում, Սիրիայում, Հորդանանում եւ մյուս երկրներում փախստականի կարգավիճակ ունեցող միլիոնավոր պաղեստինցիներ: ■

ՖՐԱՆՍԻԱ

Ստրասբուրգում կքննարկվի Եվրախորհրդին Ռուսաստանի անդամակցելու հայտը

Երեկ Ստրասբուրգում աշխատանքին սկսեց Եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովը, որին մասնակցում են այս խորհրդի 38 երկրների պատվիրակությունները: Նստաշրջանի կենտրոնական հարցերից է Ռուսաստանի Եվրախորհրդին անդամակցության խնդիրը, որը 1992 թ.-ից քննարկվում է պաշտոնապես այդ խորհրդի անդամ: Ռուսաստանի պատվիրակությունը գլխավորում է ՌԴ Պետդումայի միջազգային հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Վլադիմիր Լուկինը: Պատվիրակության կազմում են Զյուգանովը, Ժիրինովսկին եւ Արդյունավետությունը: Չի բացառվում, որ հունվարի 25-ին Ռուսաստանի դիմումի քննարկման օրը Ստրասբուրգ կժամանի նաեւ Պետդումայի նախագահ Գենադի Սելեզնյովը: Մեկ տարի առաջ Ռուսաստանի հայտի քննարկումը հետաձգվեց Չեչնիայում իրադրության սրման կապակցությամբ, իսկ 1995 թ. վերջերին Եվրախորհրդարանի քաղաքական, իրավաբանական եւ մարդու իրավունքների հանձնաժողովները չեղյալ համարեցին նախկինում իրենց իսկ կողմից ընդունված որոշումը եւ հայտարարեցին, որ միջնորդելու են Ռուսաստանի անդամակցությունը Եվրախորհրդին: Ռուսաստանը Եվրախորհրդին կանդամակցի որոշ վերապահումներով՝ նախնառաջ Ստրասբուրգում հայտի քննարկման ժամանակ պարտավորություն է ստանձնելու Ռուսաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցին: Նախագծերից մեկում մեկ տարվա ոչ ուշ նախատեսված է վավերացնել Մարդու իրավունքների պաշտպանության մասին կոնվենցիան, իսկ երեք տարվա ոչ ուշ վերացնել մահապատիժը:

Վ. Բ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ՄՈՍԿՎԱ

Ելցինը վերադառնում է Ղարաբաղի «ընկերական խումբ»

Սկիզբը էջ 1

Նրա կարծիքով, այդ դիմումը կրում է հակասահմանադրական բնույթ և հասցեի է առնում բոլոր հակամարտող կողմերի շահերը:

«Մեր դիրքորոշումն անփոփոխ է. այսինքն Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը պետք է կարգավորվի Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման սկզբունքի հիման վրա: Դա նշանակում է, որ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդն ինքն է որոշելու իր բախտը», հայտարարեց Լեոն Զուրաբյանը:

Մեր հարցին, թե ինչպիսի՞ն են իրական ադրբեջանական լրատվական միջոցների այն հաղորդումները, թե ներառվելու է ռազմական գործողությունների վերսկսում և հայերը պատրաստվում են դրան, նախագահի բանբերը պատասխանեց, թե հայկական կողմը բազմիցս արտահայտել է զինադադարը պահպանելու իր վճռականությունը, և ինքը կրկին վերահաստատում է դա:

Ինչ վերաբերում է Ղարաբաղի հարցում հնարավոր զիջումներին, ապա Լեոն Զուրաբյանի ասելով Հայաստանը պատրաստ է ցանկացած զիջման, երբ այն չի վնասում Լեռնային Ղարաբաղի հարցում Հայաստանի դիրքորոշումները:

Այժմ սպասվում է Ռուսաստանի նոր արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովի այցը Երևան, Բաքու, Ստեփանակերտ: Երևան ժամկետները առայժմ չեն նշվում: Կողմերը հիմնականում սպասում են այսպես կոչված «մաքոքային միջնորդով» այցերի ժամանակ արվելիք առաջարկություններին:

Քաղաքական դիտորդների կարծիքով, Ելցինի վարչակազմի կողմից ձեռնարկված խաղաղարար ընթացքի աշխուժացումը պայմանավորված է ոչ միայն կասպիական «նավթամուղի շուրջ կնքված ռուս-ադրբեջանական համաձայնագրով, այլև ԱՊՀ երկրների տարածքում առկա հակամարտությունների վերացման Ռուսաստանի ցանկությամբ: Դա երևաց նաև Տաջիկստանի ու Աբխազիայի շուրջ Ելցինի տված գնահատականներից: Ղարաբաղի առթիվ արված հայտարարությունը կարելի էր լրջորեն ընդունել, երբ կիսակատակային տոներ չպարունակեր: Ելցինը նշեց, թե կողմերին չպետք է մենակ թողնել: Այլապես, երբ մարդը միայնակ է, վատ բանի մասին է մտածում, իսկ երբ ընկերական խմբի մեջ է, ծնվում են նաև ուրախ մտքեր: Փաստորեն, Ելցինը սրանով կրկին վերահաստատում է միջնորդների դերի կարևորությունը: Այնինչ, դեռ անցած տարի Ռուսաստանի նախագահի ներկայացուցիչը Մինսկի խմբում, դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովը կարևորում էր հենց կողմերի ուղիղ շփումները, նշելով, որ դրանք կարող են խնդրի լուծման վրա դրական ազդեցություն ունենալ:

Բայց միայն այն փաստը, որ մոսկովյան գագաթաժողովում տեղի չունեցավ անգամ Տեր-Պետրոսյան-Ալիև հանդիպում, խոսում է այն մասին, որ երկկողմ շփումներն այս փուլում իրենց սպառել են:

ԼՂՀ-ն իր հերթին, ինչպես վկայում են հայկական պաշտոնական աղբյուրները, նոր բանակցային գործընթացին կմասնակցի իր «անմիջական կարգավիճակով»: Ամեն դեպքում ուշագրավ կլինի արտգործնախարար Պրիմակովի այցը Երևան, մանավանդ, որ ռուսական մամուլը նրան համարում է Անդրկովկասի գիտակ: Իսկ «Արգումենտի ի ֆակտի» շաբաթաթերթը (թիվ 3, 1996) նրա նշանակումից հետո հույս է հայտնում, թե ԱՊՀ երկրների և հատկապես Անդրկովկասի հետ հարաբերությունները կբարելավվեն, որովհետև Պրիմակովն ընկերություն է անում և՛ Ալիևի, և՛ Շևարդնաձեի հետ: Տեր-Պետրոսյան-Պրիմակով հարաբերությունները թեև երևույթին առայժմ պաշտոնական բնույթ են կրում: Իսկ Հեյդար Ալիևի և Պրիմակովի մտերմության շարժառիթը նույն շաբաթաթերթը համարում է Ադրբեջանի նախագահի աջակից գործոնը: Վերջինս Բաքվում ավարտել է արևելյան լեզուների ֆակուլտետը: Լինելով նրա գիտական ղեկավարը, Պրիմակովը կարող էր օրինակ չնկատելու տալ, որ Ալիևի աջակիցը ընդհանրապես չի հայտնվում ինստիտուտում, բայց պաշտպանում է գիտական թեզը, և չաշխատելով, ստանում աշխատավարձ: Իհարկե, այս կենսագրական մանրամասները որևէ ուղիղ կապ չունեն Ղարաբաղի խնդրի հետ, բայց հայտնի է մի այլ ճշմարտություն, որ դիվանագիտության մեջ անձնական հարաբերությունները ավելի ուռուցիկ դեր են խաղում, քան նախապես պատրաստված դեղատոմսերը:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Հայաստան-Իրան. Լայնընդգրկուն գործակցություն առողջապահության բնագավառում

Ինչպես տեղեկացրել էինք «Ազգի» շաբաթօրյա համարում, հունվարի 14-21-ը Իրանի Իսլամական Հանրապետության առողջապահության նախարար Ալի Ռեզա Մարանդիի հրավերով Իրանում էր գտնվում ՀՀ առողջապահության նախարարության պատվիրակությունը: Իրանյան կողմի մշակած ծրագիրը բավականին հագեցած էր: Հայկական պատվիրակությունը ծանոթացավ ԻԻՀ առողջապահական համակարգին, այցելեց բժշկական հաստատություններ, դեղագործարաններ, բազմապրոֆիլ հիվանդանոցներ, բժշկական համալսարան, բժշկական սարքավորումների և դեղաբաշխման հիմնարկներ, սոցիալական ապահովագրության կազմակերպություն (որը բավականին հզոր կառույց է) և այլն:

Ինչպես գնահատեց արտաքին կապերի վարչության պետ Ա. Տեր-Գրիգորյանը, Իրանի առողջապահական համակարգը բավականին զարգացած է և շատ բնագավառներում հավասար է եվրոպական չափանիշներին: Հայաստանը ընդօրինակելու և համագործակցելու շատ բան ունի: Մասնավորապես հատկապես Իրանի Հանրապետության բժշկական նյութերի և դեղերի արդյունաբերության շատ բարձր մակարդակը: Հայկական պատվիրակությունը, նկատի ունենալով գների մատչելիությունը և տեղափոխման դյուրությունը, մեծ թվով պայմանագրեր կնքեց մեկանգամյա օգտագործման ներարկիչների, դիալեզի ֆիլտրերի և դեղերի ներկրման շուրջ: Պայմանավորվեց, որ իրանական կողմը կհեշտացնի երկրից երկիր տարադրամի փոխանցման և մաքսային փույերի անցման հարցը: Բանակցությունների և հանդիպումների արդյունքում երկու երկրների նախարարները ստորագրեցին մի փաստաթուղթ, որն ընդգրկում է բնագավառների և ժամանակների հստակությամբ: Գնահատվում է, որ այն շահավետ գործոն կլինի: Մասնավորապես պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց բժշկական գիտության համագործակցության բնագավառում: Ուսանողությունը հատկապես կկենտրոնացվի ֆարմակոլոգիայի ուսումնասիրության, մանկական հիվանդությունների և մանկաբարձության խնդիրներին: Հուսադրող հատուկ կետ հաստատվեց արյան փոխներարկման կենտրոնի հետ համագործակցությանը, քանի որ Իրանը արտադրում է բավական լավ և բարձրորակ արյան փոխներարկիչներ: Համագործակցում է նախանշված սանիտարահամաճարակաբանության բնագավառում: Երկու երկրները ամենամյա տեղեկատվություն կփոխանակեն ինֆեկցիոն տարածքի և տարափոխիկ հիվանդությունների գծով Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության կողմից հաստատված հիվանդությունների ցանկով: Մասնավորապես համաճարակների դեպքում տեղեկատվությունը պետք է փոխանցվի անմիջապես, և ձեռնարկվեն միջոցառումներ: Մեր հարցին, թե որևէ ակնարկ չարվե՞ց այն մասին, որ Հայաստանում տարածված շատ վիրուսներ կրում են «պարսկական» անունը, բացատական պատասխան ստացանք: Դրա փոխարեն պրն. Գրիգորյանը հայտնեց, որ պարսկական կողմը ցանկություն է հայտնել համատեղ հետազոտություններ կատարել մալարիայի բնագավառում: Պայմանավորվածություն ստեղծվեց մշակել ինֆեկցիոն և հատուկ վտանգավոր հիվանդությունների կանխարգելման և բուժման համատեղ գործողությունների պլան: Կկազմակերպվեն նաև կոնֆերանսներ, սիմպոզիումներ, կարճաժամկետ վերապատրաստման դասընթացներ բակտերիոլոգների, հիգիենիստների, երկուստեք հետաքրքրություն ներկայացնող այլ ոլորտների բնագավառներում:

Մյուս ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող խնդիրը հետևյալն է: Քանի որ Իրանից մեծ թվով ուսանողներ են սովորում Երևանի պետական բժշկական համալսարանում, իսկ մեր բժիշկներից շատերն աշխատում են Իրանում, անհրաժեշտություն է առաջացել բժշկական բարձրագույն կրթության վկայականի համատեղ ճանաչման: Այդ կապակցությամբ առաջիկայում Հայաստան կժամանի Իրանի բժշկական համալսարանի պատվիրակությունը և խորհրդակցություններ ու ունկնդրումներ կանցկացվեն: Ինչ վերաբերում է ներմուծման խնդիրներին, պրն. Գրիգորյանը հայտնեց, որ երկու կողմերը ճանաչում են առևտրական հարաբերությունները, և հավաստեց, որ «մենք երբեք չենք գնի այնպիսի նյութեր, որոնք չունեն միջազգային չափանիշի սերտիֆիկատ: Թեկուզ մասնավոր ձեռնարկությունների միջև, բայց գոյություն ունեն միջպետական առևտրի ձևեր»:

Հայաստանը արտահանելու որևէ բան դեռևս չունի: Թերևս հավանական է համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծումը: Իրանյան կողմից առաջարկ է եղել Հայաստան առաքել կիսաֆաբրիկատ արտադրանք և այստեղ կատարել փաթեթավորումը: Դա ձեռնտու է հավանորեն, քանի որ կստեղծվեն աշխատատեղեր, միաժամանակ կիջնի ապրանքի գինը:

ԱՆՈՒՇ ԳՈՒԼՈՒՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հաղորդակցության օբյեկտների վերակառուցման համար տրամադրվել է 1 մլրդ 100 մլն դրամ

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ կառավարության կողմից ՀՀ տրանսպորտի և հաղորդակցության նախարարությանը տրամադրված 1 մլրդ 100 մլն դրամը կտրամադրվի հանրապետության համար առաջնահերթ և կարևոր նշանակություն ունեցող հաղորդակցության օբյեկտների շինարարությանն ու վերանորոգմանը: Ըստ ՀՀ տրանսպորտի և հաղորդակցության նախարարության լրատվական ծառայության պետ Լյուսյա Մեհրաբյանի, օրերս տեղի ունեցած նախարարության կոլեգիայի նիստում որոշվել է, որ այդ գումարները կտրամադրվեն Երևանի մետրոպոլիտենի վերակառուցման, Սանահինի և Ջաղածինի սողքերի վերացման աշխատանքներին, ինչպես նաև Երևանի էլեկտրակայանները սնող երկու ենթակայաններին ու Գորիս-Կապան մայրուղու Վերին Խոտանանի կիսակառույց ճանապարհահատվածի վերակառուցմանը: Այս տարի նախատեսված է ավարտել Սանահինի սողանքի և մետրոպոլիտենի օդափոխման համակարգի նորոգման աշխատանքները:

Երկրաշարժ Փամբակում

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՍԵՅՍՄԻԿ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ: 1996 թվականի հունվարի 21-ին տեղական ժամանակով ժամը 03:56-ին սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության դիտակայանները գրանցել են երկրաշարժ Հայաստանի տարածքում: Երկրաշարժի էպիկենտրոնը գտնվում է Սևանի շրջանի Փամբակ գյուղում, ինտենսիվությունը 5-6 բալ է:

Կողոպտվել է Արմեն Հովհաննիսյանի բնակարանը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Օրերս անհայտ հանցագործները կողոպտել են հայտնի հրապարակախոս և թարգմանիչ Արմեն Հովհաննիսյանի՝ Գյուլբենկյան 40 հասցեում գտնվող բնակարանը: Մեր ունեցած տվյալներով, կողոպտիչները տարել են բնակարանում առկա բոլոր թանկարժեք իրերը: Կոնկրետ մանրամասներ առայժմ հնարավոր չէ պարզել, քանզի պարոն Հովհաննիսյանը բուժման նպատակով Հայաստանից բացակայում է: ՆԳ Արաբկիրի բաժինը հետաքննություն է վարում:

«ԴՐՕ» ԴԱՏ

Քննիչն ավելի շատ անձնազոհ էր, քան «ունիվերսալ»

«Դրօ»-ի դատավարությունում հարցաքննվող Ազգային անվտանգության նախարարության երկրորդ քննիչը, որը հարցաքննության էր հրավիրվել երեկ, նույնպես «անտեղյակ» էր, որքան նախորդը: ԱԱՆ ավագ քննիչ Գարեգին Վարդանյանը շատ պատասխանատու դեր էր ունեցել Նար-Դոսի 4/75 բնակարանի առաջին խուզարկությանը՝ արձանագրությունը կազմելու հետ միաժամանակ, ինչպես հայտնեց, նկարահանել էր խուզարկության ընթացքը: Քննիչը հարցաքննության էր հրավիրվել արձանագրությունից ծագած մի քանի կարևոր հարցերի վերաբերյալ բացատրություններ տալու համար: Սակայն «ունիվերսալ» քննիչը (այդպես բնութագրեց իրեն) ընդգրկված լինելով խուզարկությունը կատարող քննչական խմբի մեջ, չգիտե՞ր, թե ինչպես է բացվել բնակարանի դուռը, որովհետև «ինքը ներքևի հարկում սպասում էր դռան բացվելուն», սակայն ներս մտնելու մասին արձանագրության մեջ նշում էր կատարել: Առհասարակ, գործի քննության համար կարևոր այդ մանրամասը ճշտելու նպատակով դատարան ներկայացվածները, բնակարան մտնելիս «վերցրած էին կանգնած չէին նում» և չէին նկատել դուռը բացելու պահը: Նույնիսկ անորոշ էր փակելու հանգամանքը. «փակել են այն անձինք, ովքեր բացել են, ես չգիտեմ», պատասխանեց քննիչ Գ. Վարդանյանը:

Արձանագրության մեջ նշել է, որ չհրկիզվող պահարանի դուռը բաց էր ու դատարկ, իսկ մյուսը՝ չէր բացվում: Դատարանում հայտնեց, որ ինքն անձամբ չի տեսել, մյուս մասնակիցներն են հայտնել, ինքն էլ գրի է առել: Պահարանի երկրորդ փակ դռան դատարկության մասին նույնպես գրել է նրանց հավաստմամբ: Դատական կոլեգիայի որոշմամբ ԱԱՆ-ից պահանջվել էր առաջին խուզարկության տեսագրությունը: Գ. Վարդանյանը 1995 թ. օգոստոսի 4-ի տեղեկանքով պատասխանել է, թե տեսագրությունը չի ստացվել մարտկոցների անորակ լինելու պատճառով, սակայն օրեր առաջ տեսագրությունը ցուցադրվեց դատարանում: Երեկ նա «լուսաբանեց» ներկաներին, հայտնելով, որ խուզարկության ժամանակ տեսագրումը կատարել են երկու տեսախցիկով, մեկը՝ քննչական խմբի համար, մյուսը՝ ԱԱՆ լրատվական ծառայության: Այդպես է պահանջել ղեկավարությունը, իսկ կոլեգիային ներկայացվել է երկրորդը:

Պարզվեց, որ քննիչ Վարդանյանը ղեկավարության «բանավոր» հրամանով ոչ միայն խուզարկությանը մասնակցելու, այլև արձանագրություն կազմելու կամ «սիրողական» մակարդակով ծանր հանցագործություն նկարահանելու իրավունք չուներ: Կոլեգիայի հարցումին պատասխանելու իրավունքը դարձյալ նրան չի պատկանում, որովհետև նա քննչական խմբի անդամ չի եղել: Քննչական խմբի ղեկավար Վարդանյանի խուզարկության արձանագրության տակ [illegible] ռագրելու փաստն անգամ քննիչին չհարկադրեց խոստովանելու, որ խուզարկությունն օրենքի խախտումով է կատարվել: Նա անորոշ պատասխաններ տվեց պաշտպանության կողմերի բոլոր հարցերին, փոխարենն անձնազոհաբար իրեն վերագրեց քննչական խմբի կատարած բոլոր գործողությունները:

Ինչպես Գ. Վարդանյանը, այնպես էլ Ս. Մարուխյանը չկարողացան պատասխանել, թե ինչ հիմքերով են կալանավորել ամբաստանյալներ Գ. Մանուկյանին ու Հ. Մարգարյանին: Վերջինս իր հայտարարությամբ ամփոփեց բոլորի զայրույթը: «Երկու քննիչների հարցաքննությունից հասկացա, որ ԱԱՆ-ն իր կատարած հանցագործությունը թաքցնելու համար անմեղ քննիչներին է դատարան ուղարկում: Նրանք ճշմարտությունն ասելու հնարավորություն չունեն և կրկնում են պատվիրված պատասխանները»:

ՍԱՍԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
[illegible]
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի խմբագրական խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴՈՒԼԱՆՅԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562663
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
[illegible]
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցով
«Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պատասխանատու է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Իրատար

«Դու մինը չէի: Դու շատ էի: Դու չէիր էի: Դու էն ուսին, մաղձոտ ու մութ հոգին էի, էն հավիտենական անկոչ պոռնկուհին, որ ամեն տեղ, ուր կերեւա, միայն «դիմվածով» լսած լինելով մի բան, դասում ու դասատարում է ամեն գործ ու գործիչ, առանց ծանոթանալու, առանց ամաչելու: Դու էն անհոգի, սափաղ ընթերցողն էի, որ կարդում է պարապությունից ու «դիմվածով» ձեռին ընկած մի խանի տողը, առանց խոր ու լուրջ ճանաչելու, առանց հասկանալու, սգեջ ու թքթքու սկսում է ճանաչել, «հարվածել», եւ առանց հասկանալու էլ շաղ տալիս է քարերը...»:

Յովհ. Թումանյան, «Մի գրական ազնվությունները ճանաչում»

Մեծարգո պարոն գլխավոր խմբագիր

Առնկունինահար հոգով կարդացի Ձեր թերթի հունվարի 12-ի համարում զետեղված «Ո՞վ է ձեր էջին յոլ ասել» վերնագրումով ճենգախոսական ռանգավիժում, ոռոճակի ասելիքի այսպիսի ահասարուռա խեղաքյուրում, եղծում, բանաձգում եւ, վերջապես, պրանում խոսործակում, ծեծարիտն ասած, չէի կարող ենթադրել: Հիշյալ «անտես» գրչակներից մեկը հատուկ խնամքով է «տնել» խնդրո առարկա ճենգախոսականի վրա (Պուշկինը կասեր՝ «Ես ականջներից խմացա նրան»): Ժամանակին նմանոս «դժբախտություն» է ունեցել բացահայտելու նրա՝ արհեստավարժ գրագող լինելու խլությունը: Եւ՝ խնդրեմ... Հարկ չեմ համարում տող առ տող, բառ առ բառ հոդմացրիվ անել այդ ամբողջը («–Օ, ես չեմ սիրում ձեռներս կեղտոտ բաների խոել», Ե. Չարենց): Սակայն եւ այնպես՝ ինձ պարտադրված եմ զգում հանդես գալ մի քանի կետերի պարզաբանմամբ:

1. «Այն հանգամանքը, որ հրավիրված շուրջ 30 լրատվական միջոցների ներկայացուցիչներից այսօրվա ա Դիոգենեսը:

«Քուրդիստան» կոմիտեն զբաղված է հայ-քրդական նորօրյա ներդաշնակ հարաբերությունների հեռանկարային արգասավորման շնորհակալ ու երկուստեք կենսականորեն շահեկան գործով: Թամոյանական վասալներ սաղրանքներին ականջ կախելը լուրջ մարդուն անվայել պարզանք է: Իսկ մեղավորս հայ գրականության մասնագետ է, եւ բանական պատասխանատու այս մեծ գրականությունը կկանչեն հարյուրավոր հայ ուսանողներս:

3. «...Դու՝ Չարխչյան Ռաշ, յոբան եւ մնացել...», փորձում է «ստամել» Թամոյանը: Բամբասանքին ի՞նչ ասեմ, որ լավ լինի, եթե ես խնկարկես յոբան մնացած լինեի, ապա երբեւիցե չէի ուզենա ձեզ նման կասեցված ոչխարներին յոբանություն անել: Այնուհետեւ, ինձ չափի ծանուցման հրավիրողը, ապա եւ միջազգային օրենքներով պատասխանատվության ենթարկողն

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

«Ո՞ւմ անունից է խոսում Թամոյանը»

Դեկտեմբերի 26-ին Երեւանում, «Բոսան» թերթի խմբագրատանը «Քրդստան» կոմիտեի նախագահ Չարխչյան Ռաշի «Քրդական հարցը ՀՀ-ում» թեմայով ասուլիսին «Ազգը» անդրադարձել էր իր դեկտեմբերի 27-ի համարում, առանց մեկնաբանելու այնտեղ հնչած մի շարք անընդունելի եւ վիճելի տեսակետներ: Հետագայում, արդեն հունվարի 12-ին, «Ազգը» տեղ է տվել ՀՀ եզդիների ազգային միության նախագահ Ազիզ Թամոյանի «Ո՞վ է ձեր էջին յոլ ասել» վերնագրով պատասխան հոդվածը վերոհիշյալ ասուլիսի մասին, որ ճիշտ դիտողությունների շարքում դժբախտաբար պարունակում էր նաեւ մի շարք վիրավորական արտահայտություններ: Այդ առթիվ, ահա, «Քրդստան» կոմիտեի նախագահից մեր խմբագրություն է ներկայացրել սույն, մեր կողմից կարեւոր կրճատումների ենթարկված պատասխան հոդվածը, որը, դժբախտաբար, գրված է խիստ զգացմունքային, այնինչ խմբագրությունը կցանկանար թերթի էջերը տրամադրել լուրջ բանավեճի համար, մասնավորաբար, այս պարագայում, քրդական հարցի նկատմամբ ՀՀ պաշտոնական կեցվածքի եւ Հայաստանի քրդերի նույն խնդրի շուրջ ունեցած պատկերացումների, նրանց քաղաքացիական օրինահարգման մասին: Համենայնդեպս, այս կապակցությամբ մեր հետագա հրապարակումները կլինեն միայն այդպիսին:

...նը (այսպիսի ժանր էլ կա երեւի): Մեր օրյա պատմահասարակական ու քաղաքահոգեբանական ինքնաշեկուման ցավագնության փուլի դիտանկյունից Դու, տառակույս չկա, խաղաղ հոգով հրապարակել էիր մեղապարտս... մահվան դատավճիռը: Ուստի եւ թույլ տվեք հանդես գալ՝ օգտվելով «վերջին խոսքի» անկապտելի իրավունքից:

«Մահվան դատավճիռը» ստորագրել է ՀՀ եզդիների ազգային միության պրեզիդենտ Թամոյան Ազիզը: Սույն համայնքը իբրեւ հավաքական հանրույթ չի ընտրել եւ իրեն թույլ էլ չէր տա ընտրել նրան, եւ այս պրեզիդենտն արդեն ընթոսների, իր (եւ ոչ միայն իր) նկրտումներին դեմ գնացողների մահվան դատավճիռներ է ստորագրում: Այո՛, նա միայն ստորագրում է: Իսկ ովքե՞ր են իր իսկ յարաբունեյ հուշում դրդումով իրեն իրավազորողները: Ի՞նչ ովքե՞ր են խնկույնները շռայլորեն շաբաշավորվող «սաղամդարները», այն է՝ ժոռտող թշողները: Նրանք խլուրդային վարքով գերադասում են արեւերես չելնել: Մինչդեռ ես անվերեպ նշմարում եմ նրա թիկունքում ծվարած «գաղափարախաղախական» խամաճիկների ու ծախու գրչակների մի ամբողջ հրոսակախումբ:

Հարկավ, մամլո ասուլիս հրավիրելիս ես ամենեւին էլ չէի բացառում նման դարանակալների հրոսումի հնարավորությունը: Սակայն այսպիսի ճենգապատաղնալի, այսպիսի գասուլիսին մասնակցում են ընդամենը երեքը, կարծում եմ՝ համապատասխան քաղաքական վերաբերմունքի դրսեւորում է, եւ այսուհետեւ հավելի կառնվի մեր հետագա գործունեության ընթացքում»: Այո՛, տրամ իմ խոսքերն են: Եւ մտից անց եմ կացրել մի չափազանց պարզ ու հասարակ բան. այդ լրատվական միջոցների ներկայացուցիչներին չեն հետաքրքրում մեր մամլո ասուլիսները, եւ մենք մեր հետագա գործունեության ընթացքում չենք անհանգստացնի նրանց: Այսքա՛նը: Սա՛ է ամբողջ ասելիքը, որ Թամոյանն «այլ կերպ» չի կարողանում «մեկնաբանել» եւ ծայրը գլուխը գցելով, հայհավարը դնելով՝ «հավելհարդարի սրառնալիք» ու «բացահայտ ահաբեկչություն» է որակում այնտեղ: Հացկատակի խան գարված երեւակայություն...

2. Հաստատապես գիտեմ, որ յուրաքանչյուր հայ սրտի ընթերցող տեղ ծորեն արտահանում պիտի զգացած լինի հայ ժողովրդի հանդեպ Թամոյանի ամբողջ գրոսանքով մեկ ողողող գոյացող յոնանքից, ատրափարուժությունից, շոգմոցությունից ու լորձուն շողոմաքանությունից: Մի՞թե ի սկզբանե անտի գաղափարապաշտ ու գեղապաշտ հայ ժողովուրդն ունի եղկելի ծառայամտությամբ հավելուրդված այդ ամբողջ փարիսականության կարիքը: «Շողոմորը ծեծանուն կենդանիներից ամենավտանգավորն է», հեռվից հետու նախազգուշացնում է առնվազն ութ տարի տառապի անբուժելի մտագարությամբ ու աղեկինյան վարար ցինիզմով:

Համոզա՛մ, որ Թամոյանն այդքան հասունացել է արդեն: Իսկ ընդհանրապես համայնքի կյանքում նրա (եւ ոչ միայն նրա) գործունեության հիմքում ընկած են հավասարապես քրդաշյացությունն ու «հայասիրությունը»: Տվյալ դեպքում առաջնայինի արժեք է ստանում նաեւ լույս աշխարհ հանված այս պամֆլետը (գրպարտագիր):

Թող թույլ տրվի խոսքս վերջավորել Չարենցի տողերով, որոնցով համար ծակվում եմ դիմել ե՛ւ հայ, ե՛ւ քուրդ ժողովուրդներին.

Չոյին, ինչպես Արարատին նետած քար՝
Դավերը սեւ մարդուկների այդ անկար,
Օ, չիասած քղանցքներին անզգամ քո՛
Վայր են թափվում համայնացած քո կամքով
Եվ առհավետ կորչում անզոր ու անկար,
Ինչպես անհաս Արարատին նետված քար...

Միայն այսպես: Արդ, ո՞ւմ անունից է խոսում Թամոյանը: Հը՞...

ՉԱՐԽՅԱՆ ՌԱՇ (ՄՈՒՏՈՅԱՆ)
«Քուրդիստան» կոմիտեի նախագահ, քուրդ գրականագետ

ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ուկրաինական համայնքը փնտրում է ինքնահաստատման նոր ուղիներ

Հետխորհրդային ժամանակահատվածում, նախկին Միության շատ երկրներում ի հայտ եկած քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական եւ ժողովրդագրական բարդ կացությունն առաջին պլանում դուրս բերեց նախ եւ առաջ տվյալ հանրապետությունների ազգային փոքրամասնությունների, դրդելով վերջիններիս փնտրել ինքնահաստատման նոր ճանապարհներ: Հիշյալ երկրների շարքում Հայաստանը, ինչպես փոքրաթիվ հասարակարգի օրոք, այսօր նույնպես առանձին [illegible] է: Ներկայումս հանրապետության բնակչության մոտ 5 տոկոսն է այլազգի եւ այս պարագայում հարկ է նշել, որ ՀՀ օրենսդիր մարմինը վավերացնելով հայտնի «Կոնվենցիան...» արդեն նոր պայմաններում ստեղծեց այն անհրաժեշտ իրավական դաշտը, որի հենքի վրա կարող է ինքնահաստատվել յուրաքանչյուր համայնք: Մինչդեռ գոյություն ունեն հարցեր, որոնց լուծումները միայն առանձին տվյալ համայնքի խնդիրն է, եւ «Ուկրաինա» բարեգործական հիմնադրամի նոր նախաձեռնությունը հենց նման դրսեւորում է:

1989-ի մարդահամարի տվյալներով Հայաստանում բնակվում էին 8341 ուկրաինացի, որոնցից 3812-ը երեւանցի քաղաքացիներ էին: Ուկրաինացիների մեծ մասը Հայաստանում հաստատվել են արդյունաբերության զարգացման տարիներին, երբ հանրապետությունում որակյալ աշխատուժի կարիք էր զգացվում: Այնուհետեւ երկրաշարժից եւ ԽՍՀՄ փլուզումից առաջացած տնտեսական եւ սոցիալական ցնցումների հետեւանքով շատ ուկրաինացիներ հեռացան Հայաստանից: Այսօր, երբ հրատապ է ուկրաինական համայնքի ինքնակազմակերպման անհրաժեշտությունը, «Ուկրաինա» բարեգործական հիմնադրամը (գրանցված է 1995 թ. մարտի 30-ին) կոչված է իրականացնելու այդ նպատակը: Հիմնադրամը ծրագրում է անցկացնել հարցում բացահայտելու Հայաստանի ուկրաինացի ազգաբնակչության սոցիալ-տնտեսական խմբերը, կազմակերպել ուկրաինական կիրակնօրյա դպրոցներ, ձեռք բերել դասագրքեր եւ գրականություն, պրոպագանդել ուկրաինական մշակույթը եւ տարածել տեղեկություններ ուկրաինական հասարակության վերաբերյալ: Հիմնադրամին առընթեր ստեղծված «Կալինա» դուստր ձեռնարկության նպատակն է, ինչպես նշեց հիմնադրամի նախագահ Ռոմանենկո Յավդոխան, գործը վարել ուկրաինացիներին սոցիալապես աջակցելով, իսկ շահույթը հատկացնել կարիքավորներին: (Աշխատանքում անցկացվելու է հանրային հարցում, Հայաստանում բնակվող ուկրաինացիների թիվը պարզելու համար): Հիմնադրամի խնդիրներից է նաեւ Հայաստանից ուկրաինացիների արտահոսքը կանխելը, ինչպես նաեւ Ուկրաինայի եւ արտասահմանյան ուկրաինական համայնքների հետ կապեր հաստատելը:

Հիմնադրամն իր առաքելությունը տեսնում է Հայաստանի ժողովրդավարացման գործընթացում ուկրաինացի ազգաբնակչության ներգրավման մեջ:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

ՌԵՊԼԻԿ

Արդարադատության նախարարությունը չի գրանցում «Կոտայք» թերթը

Աբովյանի քաղաքային «Կոտայք» թերթը գրանցելու համար չորս ամիս առաջ կազմեցինք երեք օրինակից կանոնադրություն, կարեցինք, կնքեցինք, հետն էլ դիմում կցեցինք, հանրապետական բյուջե մուծեցինք անհրաժեշտ գումարը (լրատվական միջոցի գրանցման համար) եւ Հայաստանի Հանրապետության օրենքով, հարգով, կարգով հանձնեցինք ՀՀ արդարադատության նախարարության համապատասխան վարչություն:

Գրանցման դիմումը (կանոնադրության գրանցումը) քննարկվում է մեկամսյա ժամկետում, իսկ գրանցումը մերժելու դեպքում հնգօրյա ժամկետում գրավոր տեղյակ է պահվում դիմողին՝ նշելով մերժման հիմքերը: Երկա՞ր է ժամկետը: Երկար է, բայց կարճ, այնուամենայնիվ հասկանալի է օրենքը:

Սպասեցինք մեկ ամիս՝ պատասխան չկա, երկու ամիս՝ պատասխան չկա, երեք ամիս՝ պատասխան չկա, չորս ամիս՝ պատասխան չկա: Խմբագրության բանկային հաշիվը սառեցված է, կոլեկտիվը գտնվում է կազմալուծման եզրին, իսկ արդարադատության նախարարությունը խախտում է օրենքը: Ախր այսպես չի լինի, վերջապես ձեռն հասնի, կամ ասա՝ հա, կամ ասա՝ չէ:

ԳՈՀԱՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
«Կոտայք» թերթի խմբագիր

Հ. Գ. Ներեցեք, ՀՀ արդարադատության հարգարժան նախարար, ինձ մնաց միայն այս ելքը ձեզ հետ խոսելու:

Այ քեզ երկժամյա հոսանքի նվիրատվություն

Այ քեզ նվիրահամայնքի օգնություն... Դեռ երեկ էր, առավոտյան մայրաքաղաքի շրջանային խնայդրամարկղերը վերջապես սկսել են ձեւակերպել ամսական 100 կվտ/ժամ անվճար էլեկտրաէներգիան, այսօր ափսոսված եմ մեղա գալ: Մեղա քեզ, աստված, մարդկանց մոլորության մեջ գցեցի: Նրանք եկան խմբվեցին խնայդրամարկղերում, ժամերով հերթ կանգնեցին, սպասեցին, բայց երբ է՞ գալու էլեկտրացանցի աշխատողը, որ ձեւակերպի օգնությունը, բայց նրա գալուն կարոտ մնացին, ի վերջո գրվեցին տներ: Շենգավիթի շրջանային խնայբանկի բաժանմունքի 6653/41 մասնաճյուղում շաբաթ օրը նրանց բացատրեցին, որ այդ մարդը եկել է ժամը 11-ին, աշխատել մինչեւ 13-ն անց կեսն ու հետո խոստացել, որ ժամը 14-ին կվերադառնա, հեռացել է: Բանն էլ որ արդեն ժամը 15-ին մոտ է, իսկ նա չկա, խնայդրամարկղն էլ այդ ժամին փակվում է: Ուրեմն սպասելն ավելորդ է:

– Երեկ էլ, մյուս օրն էլ եկել ժամ աշխատել, թողել գնացել է, բա ե՞րբ ենք տեսնելու նրան, տրտնջացին բնակիչները:

– Վաղը հաստատ չենք տեսնի, կիրակի է, մյուս օրը կտեսնենք: Երեւի: Թե ո՞ր ժամին, չգիտենք:

Իսկ «մյուս օրը» հունվարի 22-ն է: Դա նշանակում է, որ դեկտեմբեր ամսվա 100 կվտ/ժամը ձեւակերպելու համար մնում է ընդամենը 4 օր, քանի որ ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը ձեւակերպման ժամկետ է սահմանել մինչեւ հունվարի 25-ը:

Մարդկանց ամսական մոտավորապես 3 դոլարի օգնություն են տվել, նրանք տաքսու վրա 6 դոլար պիտի ծախսեն, որ գնան-գան ու ձեւակերպեն:

Իսկ երբ հանկարծ ժամանակին չհասցնեն կամ ամսական 100 կվտ/ժամից քիչ ծախսեն, ուրեմն երկժամյա եւ անվճար հոսանքի [illegible] իրավունք չունե՞ն: Այս հարցերի պատասխանները ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունում չասացին: Չար լեզուներն ասում են, որ այս ամենը հնարված է նրա համար, որ մարդկանց մեծ մասն ի վերջո ձանձրանա եւ հրաժարվի 300 կվտ/ժամ անվճար էլեկտրաէներգիայից (3600 դրամ), իսկ էներգետիկայի նախարարությունն էլ կլինի այդ գումարներով ծածկել էլեկտրամատակարարման դիմաց սպառողների ունեցած պարտքերի որոշ մասը: Ճիշտ է, թե ոչ, չգիտենք, բայց որ նույն այդ մարդիկ անվճար էլեկտրաէներգիան ձեւակերպելու հետ մեկտեղ վճարում են նաեւ ունեցած պարտքերը, այդ մեկը գիտենք: Այսքանից հետո ինչպես չբացականչես՝ օ՜, ժամանակներ, օ՜, մարդիկ, այս ձեզ նվիրահամայնքի օգնություն, Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրացանցային ձեռնարկություն... առ ձեզ, ձեր բախտից, երկժամյա հոսանքի նվիրատվություն:

ԳԱԳԻԿ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

Ավիացիայի խնդիրները լուսաբանող լավագույն լրագրողներին՝ անվճար թռիչք ցանկացած ուղղություն

1995 թ. դեկտեմբերի 14-ին քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչությունում, վարչության պետ Շահեն Պետրոսյանի մամլո ասուլիսից հետո ներկա լրագրողների համար կայացավ մրցույթ: Մասնակիցներին բաժանվել էին հարցաթերթիկներ, որոնք պետք է պատասխանեին միայն ավիացիայի վերաբերյալ հարցերի:

Նպատակն էր պարզել, թե լրագրողները, որ գրում են ավիացիայի մասին, որքանով են կարողանում հասկանալ ու տարբերակել ներքին խնդիրները:

Մասնակցած 30 լրագրողներից ժյուրիի գնահատականին արժանացան 7 լրագրողներ (ի դեպ, ժյուրին եղել է միանգամայն անկողմնակալ, նախապես հայտնի չի եղել, թե ով էր տվյալ հարցաթերթիկի հեղինակը), իսկ յոթ լրագրողներից էլ հաղթող են ճանաչվել Ռուբիկ Միկոյանը՝ «Ոխա» լրատվական գործակալություն, եւ Արմեն Բաղդասարյանը՝ «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթ:

Խրախուսված մրցանակը լինելու է անվճար թռիչք ցանկացած ուղղություն:

«Ազգ» օրաթերթը շնորհավորում է մրցանակակիրներին եւ ցանկանում... հեռավոր թռիչք:

ԱՐՄԵՆ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Ուղղում. Հունվարի 19-ին մեր թերթում հրապարակված «Ո՞վ ում է դատում դատավորներ՝ «ամբողջ սանդալներին», թե վերջիններս [illegible]» հոդվածի նախավերջին կարգում «Երեւանի [illegible] աշխատակից Քեչոյանի [illegible]...» եւ այնուհետեւ ինչպես տեքստում:

digitised by A.R.A.R.@

ՍՓՅՈՒՌՔ

Հայրենիքում չգնահատված տաղանդավոր գրողը՝ Համաստեղ

Տասնամյակներ շարունակ Սփյուռքի բազմաթիվ տաղանդավոր գրողների գործեր պահվում էին գրադարանների եւ այս կամ այն հիմնարկների փակ կամ գաղտնի ֆոնդերում, որոնց խստիվ արգելված էր մոտենալ որեւէ հայ մտավորականի ու գրողի: Այդ գրերը եւ թերթերը իրավունք ունեին կարդալ միայն նրանք, ովքեր վստահելի էին «վերեւներին» եւ երբեմն կամ հաճախ ոչինչ չէին հասկանում այդ գրերից եւ առանձնապես չէին էլ ուզում կարդալ... (որովհետեւ կարելի էր այդ այլախոհ գրողներին հայհոյել նաեւ առանց դրա...): Այդ «վստահելիները» նմանվում էին խոտի դեզի վրա նստած, կամ նրան պահապան կարգված այն շանը, որն ինքը խոտ չի ուտում, բայց եւ արգելում է գառներին մոտենալ այդ դեզին... Ուստի շատ տաղանդավոր գրողների գործերին Ավետիս Ահարոնյանից սկսած մինչեւ Շանթ, Օշական, Աղբալյան, Եղ. Պոյաճյան, Վ. Շուշանյան, Չոպանյան, Արամ Հայկազ, Մուշեղ Իշխան եւ Ծառուկյան (իսկ դրանից առաջ նաեւ Վարուժան, Սիամանթո, Շահնուր ու Թեքեյան) մեր սերունդը համարյա անտեղյակ էր... Այդ նույն պատճառով մենք չէինք կարդացել նաեւ Սփյուռքի քսաներորդ դարի մեծագույն գրողներից մեկի՝ Համաստեղի գրերը:

Սենք ինչո՞ւ հետո գնանք, երբ այդ փակ կամ գաղտնի ֆոնդերում էին պահված նույնիսկ Խորհրդային Հայաստանի գրողների այն գործերը, որոնք ժամանակին այստեղ տպագրված, բայց հետագայում արգելված էին, ինչպես 1937 թվականի եղեռնի զոհեր Չարենցի, Բակունցի, Մահարու, Ալազանի, Թոթովենցի եւ շատ ուրիշների գրերը (ամենայն դեպս՝ մինչեւ 1956 թվականը...):

Դրությունը չէր փոխվում նաեւ փոսն ու կենդանի կաղը Սփյուռքից մեզ ուղարկված գրերի հեղինակները ընծայական մակագրությունները միրուսով կտրելով հետո այդ հաշմանդամ գրերը նույնպես «կալանավորվում» էին իմ նշած փակ ֆոնդերում... Այդ արգելված գրողների ու նրանց գրերի մասին մեր սերնդի գրողները ինչ-որ բան շատ իմացան միայն 1947 թվականի ներգաղթից հետո, երբ Հայաստան ներգաղթած մեր սարեկիցները մեզ պատմեցին նրանց մասին եւ մենք հնարավորություն ունեցանք կարդալ նրանց, այս կամ այն հնարքով այստեղ բերված, կամ Սփյուռքից ստացված գրերը (այդ թվում նաեւ Ծառուկյանի «Թուղթ առ Երեւան»-ը):

Այդ շրջանում էի եւ, երբ, տարիներ անց, Երեւանի հիվանդանոցներից մեկում հանդիպեցի Ամերիկայից եկած մի խելացի ու հեստրիկ մտավորականի՝ Հակոբ Խաչմանյանին, որն ինձ մանրամասն պատմեց Սփյուռքի մեզ մոտ արգելված գրողների եւ մանավանդ Համաստեղի մասին, որը նրա մտերիմ բարեկամն էր... (Հետագայում Խաչմանյանը դարձավ Համաստեղի 75-ամյակի տոնակատարության հանձնախմբի նախագահը):

Եւ, որ մինչ այդ միայն լսել էի Համաստեղի անունը, (ասեմ եւ, որպես արգելված պտուղ, նա ինձ հետաքրքիր ու հրաշք էր թվում), Խաչմանյանի հետ նամակ ուղարկեցի Համաստեղին, խնդրելով ուղարկել ինձ իր գրերը: Համաստեղը պատասխանեց իմ նամակին եւ այդ օրից սկսվեց մեր նամակագրությունը:

Շուտով եւ իրար ետեւից ստացա Համաստեղի համարյա բոլոր գրերը (նրա ջերմ մակագրություններով)՝ «Գյուղից» ու «Անծրեից» սկսած մինչեւ «Աղէտամարը», «Քաջ Նազարը», «Աղբարանին» ու «Սպիտակ ձիավորի» երկու հատորները: Այդ գրերը հաստատում էին, որ Համաստեղը նախընթաց դարի լավագույն գրողներից մեկն է, որը կարող է պատվով բռնել ցանկացած երկրի ու ժողովրդի: Ընդ որում բազմաժանր ու բազմակողմանի տաղանդի տեր մի գրող, բանաստեղծություններից ու պատմվածքներից սկսած մինչեւ հեքիաթը, առակները, թատերգությունն ու վեպը: Ի դեռ, Համաստեղի «Գյուղն» ու «Անծրեւը» կարդալուց հետո ես ստացա ինձ երկար տարիներ պաշարեցնող մի առեղծվածի պատասխանը: Բանն այն է, որ ինձ համար միշտ էլ շատ հանելուկային ու պարզ էին Խորհրդային Հայաստանի համարյա բոլոր նշանավոր արձակագիրների ծննդաբանությունները՝ թե ումից ու որտեղից են նրանք սերում բացի... Ակսել Բակունցից...

Հիրավի, հեղափոխական թո՞հ ու բո՞հ, գաղափարի դիկտատուրա՞, հեղափոխական ու պրոլետկուլտական պարզունա՞կ ու լոզունգային ոտանավորներ ու պատմվածքներ հողվածներ (մեծ մասամբ...) եւ այդ ֆոնի վրա հանկարծ անհասկանալի՞, ինքնատի՞պ ու խորհրդավոր «Մրգաստա՞ն»...

Անկասկած, ինչպես իր ուրիշ գործընկերները, Բակունցն էլ, ավելի մեծ չափերով, գալիս էին Համաստեղի գրերից մանավանդ «Գյուղից» ու «Անծրեից»: Ճիշտ նույն ձեւով Համաստեղից էր գալիս ոչ միայն Գուրգեն Մահարու գիրքը հոտերի, այլեւ նրա բանաստեղծություններից մեկում հաչող այն շունը, որն, անկասկած, Մահարու բանաստեղծության մեջ էր գալիս Համաստեղի «Չալը» պատմվածքից: Համաստեղի «Հայաստանի լեռների արծվահարի» շունչը կա Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսում, եւ վերջապես նրա անմիջական ազդեցությամբ է գրել Մեծն Չարենցը իր «Մա՛յր իմ անույշ» գազելը (ինչ-որ ոմ սուտ ու հանգից սկսած մինչեւ տրամադրությունը):

... Ի դեռ, մի քանի խոսք «սոցիալիստական ռեալիզմի» մասին կրկնվող անվերջանալի զավզակությունների մասին... որոնք կամա թե ակամա նույնսակ ունեն առաջացրել, թե 1920-70 թթ. մեր երկրում ոչի՞նչ չի եղել, այդ թվում նաեւ գրականություն, եւ ամեն ինչ սկսվում է 1988 թ. փետրվարից (ճիշտ այնպես, ինչպես բոլշեւիկներն էին ճգնում ցույցել 1917 թվականից ի վեր...):

Երբ նրանից հավասար, առաջ «սոցիալիստական ռեալիզմը» ծն՞եր ու զիջում՞ մի հրեշի նման նստած է եղել մեր գրականության քեֆին.-բոլոր գրողներին... ոտքս դարձ-րել, ոչ ոք իրավունք չուներ նրա դրդդդրսե կաղապարից դուրս բերել եւ մի տող գրել եւ անհնա՞ր էր տարբերել մի գրողին մյուսից...) Այդ, այս անգամ խոսքերս «սոցիալիստական ռեալիզմին» վերջնական մերժման ցնդաբանությունը ոչ մի կաղ չունի մեր 1920-90 թթ. գրականության իրական վիճակի հետ. գրականություն, որտեղ կողք կողքի ստեղծագործում էին այնպիսի, իրարից խիստ տարբեր ու ինքնատիպ գրողներ, ինչպես Պաստեռնակն ու Մանդելշտամը, Եսենինն ու Մայակովսկին, Ախմատովան ու Ցվետաեւան, Շոլոխովն ու Բուլգակովը, իսկ մեզ մոտ, Հայաստանում Զորյանն ու Դեմիրճյանը, Չարենցն ու Նաիրի Զարյանը, Բակունցն ու Մ. Արմենը, Շիրազն ու Սեւակը...

«Սոցիալիստական ռեալիզմը» «վերեւներին» դուր գալու համար գովաբանում եւ գրողներին պարտադրել էին ուզում այսօրվա, այդ նույն «Սոց. ռեալիզմը» մերկացնող քննադատների ու գրականագետների նախահայրերը, որոնց, ինչպես ասում են «շան տեղ դնող չկար»: Չկար նաեւ մի ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՐՈՂ», որ գոնե մի կարգին իմանար, թե ինչ է նշանակում այդ մեթոդը, ո՞ւր մնաց թե գրեր այդ մեթոդով...

Ի դեռ, այդ մեթոդով չի՞ գրել նույնիսկ նա, ում վերագրվում է այդ մեթոդը՝ Մեծն Մաքսիմ Գորկին... Ինչ վերաբերում է այդ մեթոդին, իբրեւ թե ամենից կարկառուն ներկայացուցիչներից մեկին, Միխայիլ Շոլոխովին «Խաղաղ Դոնի» հեղինակին», առաջ չկա ավելի պարզ մի վկա, որն այնքան խորթ ու թշնամի լիներ այդ մեթոդին, ինչքան այդ վեպը, որը ոտքից գլուխ այդ մեթոդի ժխտումն էր... Պարզապես, ինչպես միշտ, կային տաղանդավոր ու անտաղանդ գրողներ եւ տաղանդավոր ու անտաղանդ գրականագետներ ու քննադատներ, եւ անտաղանդները, ինչպես այդ եղել է բոլո՞ր դարերում եւ բոլոր վարչակարգերի օրոք, տեղ-չալով դուր գալ ժամանակի իշխանավորներին, կամ իրենց խմբերի ու կուսակցությունների շահերից ելնելով) պատվից ավելի կարիերիստ ճնշելով, իրենց գրերում այնքան էին շեշտում ու ընդգծում իրենց գաղափարները ու միտումները, որ նրանք էլի ակնածիների պես երեւում էին նրանց ստեղծագործություններում, խաթարելով այդ ստեղծագործությունների տպավորությունը ու թուլացնելով նրանց գեղարվեստական ազդեցությունն ու հավաստիությունը...

Այս ամենն, իհարկե, ուղղակի կապ չունի եւ չի՞ կարող ունենալ Համաստեղի հետ, եւ եթե ես գրում եմ այս մասին, ապա միայն այն պատճառով, որ գաղափարական-խաղաղական միտումների չափազանցումը խանգարել է նույնիսկ Համաստեղի նման մի անսովոր ու մեծ գրողի, ինչ որ չափով թուլացնելով նրա այն հիանալի վեպի՝ «Սպիտակ ձիավորը» որը՞ թերեւս, ամենի՞ց ավելի հարազատ ու նվիրական է եղել նրա համար...

Ի դեռ, զավակի, բայց փաստ է, որ մեզ մոտ մինչեւ հիմա էլ Համաստեղը համարվում ինչ է գնահատված ոչ միայն սոսկական տարիներ տեւած գաղափարական խաղաղական անհանդուրժողականության հետեւանքով, այլեւ այն պատճառով, որ մեր ուրիշ գավառացի գրողներ ու քննադատներ, գրականության մեջ խոսակցական ազգային ու ժողովրդական ասելով՞ հասկացել են միայն կամ մեծ մասամբ պարզունա՞կ գյուղագրությունը, իսկ այն ամենն, ինչ մի քանի աստիճան բարձր է դրանից եւ ավելի ինտելեկտուալ, բյուրեղացված ու հղկված կոչել գրքային, կամ համարյա... հակաժողովրդական...

Այդ հիվանդությունը եւ մոլորությունը մեզ մոտ հատկապես ուժեղացավ ու վտանգավոր դարձավ սոցիալիզմի բռնակալության տասնամյակներում եւ եռաստեղծագոյման սա-րիններին, երբ խոսակցական ազգային ու ժողովրդական էին համարվում միայն, կամ մեծ մասամբ, պարզունակ ու կեղծ աշուղական ոճավորումներ ու «չաստուշկաներ», իսկ Պաստեռնակի, Չարենցի եւ այլոց ինչ-ինչ քնքշագույն (եւ ինչու ոչ նաեւ արտասահմանյան) գործերը դատապարտվում որպես հակաժողովրդական փ-սարկություն իմ նշած կեղծ աշուղների «ժողովրդական» ոճավորումների...

Նույն վիճակն էր տիրում նաեւ երաժշտության, նկարչության եւ արվեստի ու մշակույթի այլ մարզերում, որտեղ «ազգային ու ժողովրդական» էին համարվում լուսանկարչական «սյուժեներ» կերպարվեստում ու Զախարովի կամ առավել Դրիգոյի «չաստուշկաներն» ու ոճավորումները եւ խստորեն քննադատվում ու դատապարտվում Շոստակովիչը, Պրոկոֆեւը, Արամ Խաչատրյանն ու նկարիչներ Յակովն ու Մ. Սարյանը:

Այդ նույն սկսալի ինտրգիայով չէ՞ր, արդյոք, որ մեզ մոտ լռկալալ տաղանդավոր գրողազիր Մնձուրին ավելի բա՞ռ ճո՞ւր էր գնահատվում, քան Համաստեղը, որը երբ գյուղագիր էլ էր, ապա գյուղագրության շա՞տ ավելի բարձր ու բյուրեղացված մակարդակի...

Բայց վերադառնանք մեր բուն նյութին.

Քանի որ այդ տարիներին Սարոյանի մահից ու նրան հարցրած «ծննդյանից հետո մեր երկրին ավելի ազատանք ու համրդար էր դարձել, առաջ Համաստեղին ուղարկած իմ բոլոր նամակներում, ես գրում էի, թե ինչքա՞ն են այստեղ Հայրենիքում բարձր գնահատում նրան, սիրում ու կարդում եւ հորդորում էի ինչքան կարելի է շուտ գալ Հայրենիք, տեսնել իր երազած Հայաստանն ու հանդիպել նրա մտավորականների հետ:

Իր նամակներից մեկում Համաստեղն ինձ գրել էր, թե, փա՞ռք Աստծո, իրեն արդեն հրավիրում են Հայաստան, բայց նա չի՞ ուզում Հայաստան գալ «կոմիտեյի» ճանապարհով, սոսկ որպես էջմիածնի հյուր, քանի որ ինքը հոգեւորական չէ եւ նախընտրում է, որ իրեն, որպես գրող, հրավիրի Հայաստանի գրողների միությունը...

Ես գիտեի, որ գրողների միությունը նրան հրավիրողը չէ (ամենայն դեպս այդ տարիներին) եւ նկատի ունենալով Համաստեղի տարիքը, (նա արդեն մտնում էր իր յոթանասունամյակին...) բախանձում էր ձեռակամ հարցերի ետեւից չընկնել եւ արագացնել իր գալուստը:

Երեւի զգալով իմ նամակի այդ ենթատեքստը նա, իր մի նամակում, անմահ գրողին վայել հանգստությամբ (եւ ինձ՞ ու իրեն մխիթարելու համար) ոչ առանց հումորի գրել էր. «Ինձի այնպես կը թուի, որ իմ կեանքն ու ժամանակը յաւիտենական թուրքեան մը համար յարմար է»...

Եւ, ա՛ռ քեզ «յավիտենականություն», դրանից մի ուրիշ ժամանակ անց, իր ծննդյան 75-ամյակի հանդիսության ժամանակ... հանկարծամահ եղավ... Հանկարծամահ եղավ ու հրաժե՞շտ տվեց կյանքին այ-ղեւ, ինչպես վայել է գրողին իր Հայրենիքում ու ժողովրդին ասեղ կիսաս խոսքն ու պատգամը տալ թին...: Համաստեղի մահվան գույժն ստանալուն պես ես, խմբագրությունում համեմատած իմ աշխատանքի դժվարությունները ու նոր հաղթանակների վտանգը, խնդրեց մի մահախոսական գրեցի Համաստեղի մասին եւ առաջարկեցի այն մեր «Գրական թերթին» (պարզ 1966 թվականի նոյեմբերին էր...):

Սակայն, ավա՛ղ, նույնիսկ «Գրական թերթը», որ դեռ ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ էր եւ միակն էր, որ կոչված էր եւ պարտավոր էր անել այդ, ոչ միայն հրաժարվեց տպագրել այդ անշուք ու անփառք նյութը, այլեւ... մեղադրեց... ազգայնականության մեջ...

Սփոփված էի Կենտկոմ գնալ, բողոքել, թե ինչպիսի՞ խայտառակություն է Հայրենիքի համար ոչ մի տող իր տաղանդավորագույն զավակներից մեկի մահվան ծանր փաստին չանդրադառնալը...

Եւ, միայն Կենտկոմի կտրուկ մի ցուցումից հետո էր, որ «Գրական թերթը» բարեհաճեց տպագրել այդ փոքրիկ մահախոսականը եւ այն էլ կրճատված ու աղճատված ձեւով...

Շատ բնորոշ ու պատկերավոր է Համաստեղի բարեկամների համար այն, որ ղեկավարության գլխավորումն ունենալով, ասելու բարձր գնահատելով հայրենիքում տպագրված այդ ՄԻԱԿ մահախոսականի փաստը եւ նշանակությունը, նրանք այն գտել են Համաստեղի 75-ամյակին ձոնված հոբելյանական շենը ժողովածուի ամենի՞ց պատվավոր տեղում, հոբելյանական ժողովածու, որն, ավա՛ղ, վերածվեց Համաստեղի հիշատակին ձոնված հուշամատյանի:

Հետագայում, գրողների ներքակային հավաքույթներում, անդրադառնալով մեր երկրում տասնամյակներ շարունակ տիրող կուսակցական խաղաղական անհանդուրժողականության զոհված աղետներին եւ անձնական կուսակցական ու դասակարգային վերաբերմունք ցուցաբերելու օրինակներից, ես կամա-ակամա նորից պատմեցի Համաստեղի «Արյար դասը»:

Ծաղրելով ու դատապարտելով Սփյուռքի գրականության հանդեպ «դասակարգային մոտեցման» խաղաղականության զոհված ավերածությունները, ես ասացի, որ այդ դեպքում Կարապետ Սիտալը, որ տարին մի քանի անգամ հրավիրվում էր Հայրենիք, պիտի համարվեր կամ լիներ մեր ամենի՛ց դեմոկրատ բանաստեղծը, որովհետեւ տաղարանի տեր էր կամ «դասակարգային» լեզվով ասած, կալվածատեր, եւ մեր ամենի՛ց հարուստ գրողը պետք է լիներ, իսկ Համաստեղը, որը աշխատում էր այդ նույն Սիտալի տաղարանում, որպես... սովորական գործավոր, «դասակարգային» տեսանկյունից պետք է լիներ մի ազնիվ պրոլետար, որն այդպես դուրս էր մնացել կարոտ իր Հայրենիքին ու ժողովրդին...

... Ամեն մի խոսակցական գրող իր մեծ Հայրենիքի հետ միասին Պառնաս է բերում նաեւ իր «փոքրիկ Հայրենիքը», իր ծննդավայրը, նրա հողն ու ջուրը, լեռն ու դաշտը, որոնք առավ էլ կային, բայց երբ իրենց ծոցից գրող կամ բանաստեղծ չծնեին, այդպես էլ անհա՞յտ կմնային աշխարհին ու մարդկությանը...

Ճիշտ այդպես անհա՞յտ ու անանու՞ն կմնային մեզ համար Խարբերդը ու Փերչենճ գյուղը, եթե նրանք, աշխարհին հայտնի դառնալու համար, իրենց ծոցից չծնեին Համաստեղին, որը փոխադարձաբար վերստին ու նորից ծնեց նրանց իր անմահ գրերում:

ԳԷՈՐԳ ԷՄԻՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ԱՊՀ

Բորիս Ելցին. «Խորհրդային Միության վերականգնման հարց չի դրվում»

ԱՊՀ վերջին գագաթաժողովից անմիջապես հետո մամուլի ասուլիս անցկացնող ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինի հայտարարություններից մեկը վերաբերում էր Խորհրդային Միության ենթադրյալ վերականգնման խնդրին: Այդ առթիվ Ելցինը հղանցիկ նշեց միայն, որ երբ գագաթաժողովում խոսք գնաց, «բոլոր նախագահները խմբով առարկեցին, թե իրենց երկրներում այդպիսի հարց չի դրվում»: Ելցինը հեգնանքով արձանագրեց, որ տվյալ հարցի առթիվ միահամուռ վերաբերմունքն այդ է. «Որեմն էլ կոմունիստները կոչ անեն»:

Տարօրինակ մի բան կլիներ, եթե այդպես չլիներ: Անձամբ ինձ Խորհրդային Միության վերականգնման մասին խոսակցությունները միշտ անլուրջ են թվացել բազմաթիվ պատճառներով, եւ ես դրանց մասին առիթներ եմ ունեցել գրելու: Խոսքը միայն այն մասին չէ, որ քաղաքական անկախության հասած նախկին խորհրդային ժողովուրդները այլեւս ոչ մի կերպ չեն ցանկանա զրկվել ազգային ինքնիշխանության այդ բարձրագույն նվաճումից: Խոսքն այն մասին էլ չէ, որ նորանկախ երկրներում իշխանության հասած նոր քաղաքական ուժերը ոչ մի դեպքում չեն ցանկանա կրկին իրենց դնել որեւէ «կենտրոնի» թելադրանքին ենթարկվելու եւ հաշվետու լինելու խիստ անցանկալի վիճակում: Վերջապես, Խորհրդային Միության փլուզումը ոչ միայն նրա ներքին հակասությունների արժան հետեւանքն էր, այլեւ արտաքին ուժերի գործողությունների, իսկ այդ ուժերը կան եւ ավելի են զորեղացել: Նրանք, անշուշտ, այդքան միամիտ չեն լինի, որպեսզի հետ ու հանգիստ թույլ տան, որ իրենց հսկայական ջանքերով փլուզված «չարիքի կայսրությունը» վերականգնվի: Սակայն նույնիսկ դա էլ չէ այդ ենթադրյալ «վերականգնման» գլխավոր խոչընդոտը: Խորհրդային Միությունն ստեղծվել եւ գոյատեւում էր մեկ ընդհանուր գաղափարախոսության հիմքի վրա: Միմիայն: Այժմ այդ գաղափարախոսությունը չկա, ավելի ճիշտ այլեւս երբեք չի լինի այդպիսի համընդհանուր գաղափարախոսության անառարկելի տիրապետությունն ապահովող տնտեսական հիմքը՝ համընդհանուր հանրային սեփականությունը:

Հնարավո՞ր է այդ հիմքը վերականգնել: Ո՛չ: Նույնիսկ կոմունիստները իրենք (բոլոր հանրապետություններում) իրենց ծրագրերի մեջ նշել են, թե ընդունում են բազմակացութաձեւ տնտեսության անհրաժեշտությունը, չեն առարկում շուկայական հարաբերությունների զարգացմանը: Շուկայական տնտեսությունը օբյեկտիվորեն բացառում է բոլորի համար ընդհանուր գաղափարախոսության առաջացումն ու պարտադրումը: Շուկայական տնտեսավարման սուբյեկտների շահերի տարբերությունն ու բախումը, շուկայական մրցակցության տարբեր բնագավառներում գտնվողների շահերի տարբերությունն ու անկայունությունն անհնարին է դարձնում այդ պատրանքի իրականացումը:

Տնտեսական է եւս մի հանգամանք. այժմ ոչ ոք չի ուզում եւ այլեւս երբեք չի ուզենա իր վրա վերցնել ուրիշներին կերակրելու հոգսը, կոպիտ ասած՝ կրկին ստանձնել «կթու կովի» դերը: Ո՞վ կարող է վիճարկել, որ խորհրդային բոլոր հանրապետությունների համար Ռուսաստանը տնտեսապես եղել է հենց այդպիսի «կթու կով»: Դա բխում էր նախկին վարչակարգի ինտերնացիոնալիստական գաղափարախոսությունից, կոմունիստական կայսրությունը պահելու նկատառումներից: Խորհրդային Ռուսաստանն այս առումով շատ տարօրինակ «գաղութարար» էր. ի վնաս իրեն եւ իր ժողովրդի սիրաշահում էր մնացյալներին: Այսօրվա Ռուսաստանը գիտակից է իր ազգային շահը եւ այլեւս երբեք դրան չի գնա:

Ռուսաստանում կոմունիստների հաղթանակի հետ հույսեր կապող միամիտներին հարկ է հուշել, ասենք թե հանկարծ Ելցինի փոխարեն նախագահ ընտրվեց կոմունիստ Գենադի Զյուգանովը: Փոխվելո՞ւ է Ռուսաստանի տնտեսակարգը: Ինչպե՞ս: Այսօր այնտեղ արդեն սեփականաշնորհվել է 100 հազար մեծ ու փոքր ձեռնարկություն, իսկ դա նշանակում է, որ սեփականատեր է դարձել նվազագույնը 10 միլիոն մարդ: Երկրում գործում են 1600 մասնավոր բանկեր, որոնց կանոնադրական կապիտալը անցնում է 4 միլիարդ դոլարից: Բազմաթիվ բանկեր կան, որոնցից յուրաքանչյուրի կապիտալը գերազանցում է 200 միլիոն դոլարը եւ նրանցից մի քանիսը նույնիսկ եվրոպական չափանիշներով խոշորագույններից են, բացել են իրենց մասնաճյուղերը եվրոպական մայրաքաղաքներում: Այսինքն, կոմունիստական տերմինաբանությամբ, ստեղծվել է ֆինանսական կապիտալ, որն ակտիվորեն ներթափանցում է արտադրության եւ հասարակության կենսագործունեության բոլոր ոլորտները, վերածվելով «ֆինանսական օլիգարխիայի»: Էլ չխոսելով այն մասին, որ արտասահմանյան կապիտալը ավելի ու ավելի լայն չափերով է ներթափանցում Ռուսաստան, եւ ՌԴ կառավարության հետ կնքված համաձայնագրերով առաջիկա մի քանի տարիներին նրա ծավալը կհասնի 200-300 միլիարդ դոլարի: Ռուսաստանում ստեղծվել են մի շարք խոշորագույն կորպորացիաներ, որոնք կրում են տրանսնացիոնալ կապիտալիստական կորպորացիաների վառ գծերը եւ վերահսկում են ազգային ու միջազգային արտադրության որոշակի ճյուղերի առյուծի բաժինը: Օրինակ, «Լուկօյլ» նավթային կորպորացիան: Սեփականատերերի, ազգային ու միջազգային կապիտալի այս միլիոնավոր բաժնետերերի կենսական շահերին դեմ է Խորհրդային Միության վերականգնման ամեն մի հեռանկար: Ի՞նչ պետք է անի կոմունիստ նախագահը այս վիթխարի զանգվածի հետ: Նորի՞ց ազգայնացնի, բռնադատի, ոչնչացնի: Չի կարող, եթե նույնիսկ ցանկանա: Այդ դեպքում ինչպե՞ս պիտի վերականգնի Խորհրդային Միությունը անտեսելով այս միլիոնների կամքը: Հենց այդ նկատի ուներ Բորիս Ելցինը, երբ իր անցկացրած մամուլի ասուլիսում, արտահայտելով մյուս նախագահների միասնական կարծիքը, հայտարարեց, թե «Դա կարող է սերմանել խժդժություններ, առաջ բերել բռնություն»: Հետեւաբար, ճիշտ ԱՊՀ երկրների տնտեսական ինտեգրացման հետագա խորացումն է, փոխադարձ շահավետ հիմքերով անկախ պետությունների համագործակցության զարգացումն ու ամրապնդումը, որը բխում է բոլորի շահերից եւ ոչնչով չի սպառնում որեւէ մեկին ոչ «հին», ոչ էլ «նոր» հասարակական խավերին: Հենց սա էլ ընդգծում էր Ելցինը, Խորհրդային Միության երեւակայական վերականգնման պատրանքից հրաժարվելու եւ ԱՊՀ երկրների համագործակցությունը խորացնելու կոչ անելով: Սա այն հազվագյուտ դեպքերից մեկն է, որ նրա հետ անկարելի է չհամաձայնել:

Այս է ճշմարտությունը, այս է իրողությունն այսօր: Խորհրդային Միության երեւակայական վերականգնման հույսեր փայփայող հայ կոմունիստներին կուզենայի բարեկամաբար խորհուրդ տալ՝ չկտրվել իրականությունից եւ ուղիղ նայել ճշմարտության աչքերին: Աշխարհը զարգանում է իր ընթացքով, եւ այդ ընթացքը չտեսնելը ողբերգություն է, իսկ ցանկալին իբրեւ իրականություն ներկայացնելը՝ մոլորություն: Ավելի խիստ որակման է արժանի այն կեցվածքը, երբ այդ մոլորությունը փաթաթվում է ժողովրդի վզին, նրան ներարկելով սին հույսեր եւ դատապարտելով այս հույսերի փլուզումը տեսնելու հուսախաբության...

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

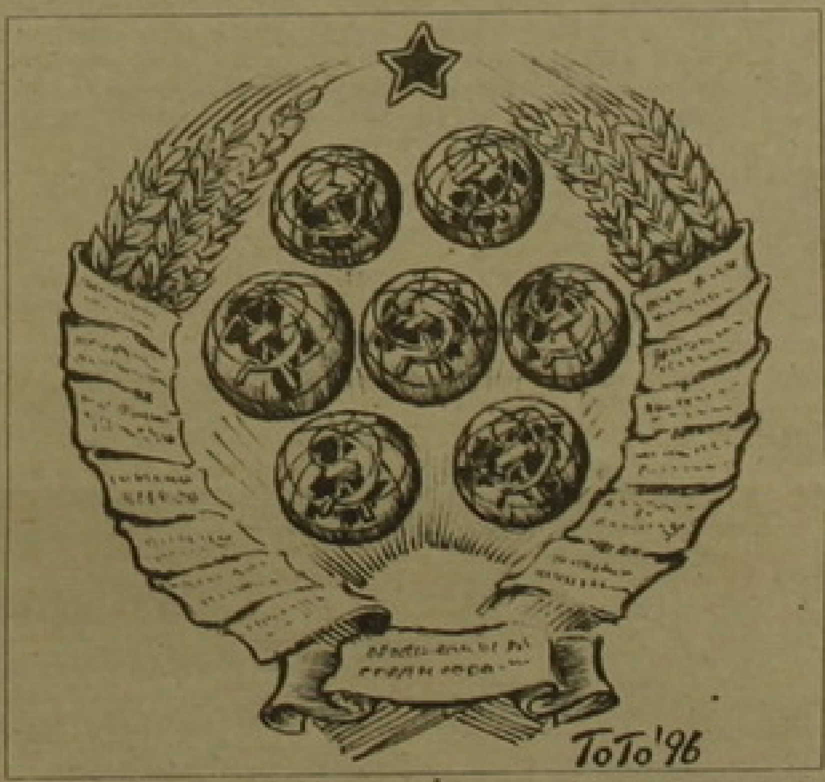

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ուժեղ ջրհեղեղներ Կանադայի հարավում եւ Մ. Նահանգների հյուսիսում

Ուժեղ ձնաբքերից հետո վրա հասած տաք եղանակները Կանադայի հարավային շրջաններում առաջացրեցին մեծ ջրհեղեղներ, որոնց հետեւանքով տուժել են երկրի հարավային շրջանները: Տարերային աղետը հատկապես մեծ վնաս է հասցրել Քվեբեկի շրջանին, որի 3000-ից ավելի բնակիչներ տեղափոխվել են անվտանգ վայրեր: Ջրհեղեղը մեծ ավերածություններ է պատճառել նաեւ Փենսիլվանիայի նահանգին, որտեղ համապետական իշխանությունների ձեռք առնված հրատապ միջոցների շնորհիվ ծրագրվում է մոտ ժամանակներս վերացնել հետեւանքները, հայտարարել է ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը: Կիրակի օրը, Ֆիլադելֆիայով հոսող գետի ջրի մակարդակի կտրուկ բարձրացման հետեւանքով (2,5 մետր), զոհվել է 6 մարդ: Նահանգի տնտեսությանը հասցված վնասի գումարը անցնում է տասնյակ միլիոն ԱՄՆ դոլարից:

Հնգօրյա գերությունից հետո «Ավրասիա» նավը մեկնեց Սոչի

22 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՏԱՍՍ: Ահաբեկիչների կողմից հունվարի 16-ին առեւանգված «Ավրասիա» ջերմանավը հունվարի 21-ին, ժամը 15-ի սահմաններում Տրապիզոնի մոտակա Բալըքլը նավահանգստից ուղղվեց Սոչի: Նավի ուղեւորները հնգօրյա անորոշությունից հետո հայրենիք վերադառնալու հնարավորություն ստացան: Տասնյակ ուղեւորներ գնդության մեջ էին, եւ ի նշան երախտագիտության նավի տախտակամածից ծաղիկներ էին ծով նետում: Մինչ այդ նավի ուղեւորներին հանձնվեցին վերջիններիս անձնագրերը: Նշվում է, որ նավում գտնվում էր ընդհանուր առմամբ 167 ուղեւոր եւ անձնակազմի անդամ: Ի դեպ, Տրապիզոնի նավահանգստի մի շարք պաշտոնյաներ միջադեպի հետ կապված անվտանգության մարմինների կողմից ենթարկվում են հարցաքննության: Այս ընթացքում հրապարակվեց Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Բորիս Ելցինի շնորհակալական ուղերձը, ուղղված Սուլեյման Դեմիրելին, որ նշում է, որ «ահաբեկչական յուրաքանչյուր գործողություն համաշխարհային ջանքերով պետք է կանխվի»: Գ. Չ.

Սպանվեց Տաջիկստանի մահմեդականների հոգեւոր առաջնորդը

Երեկ ավարտվեց մահմեդականների կողմից նշվող սուրբ տոնը՝ Ռամադանը: Կիրակի օրը, Դուշանբեում, իր տանը անհայտ հանցագործների կողմից սպանվեցին Տաջիկստանի մահմեդականների հոգեւոր առաջնորդ Խարիֆովը եւ նրա ընտանիքի անդամները: Ինչպես պարզվել է, չարագործները ներխուժելով Խարիֆովի տուն, հրազենից կրակ են բացել նրա եւ ընտանիքի անդամների վրա, որից եւ վերջիններս վախճանվել են: Հանցագործության դրդապատճառները պարզ չեն:

Մեխիկոյի օդի աղտոտվածությունը հանգեցրեց արտադրության կրճատմանը

Աշխարհի խոշորագույն քաղաքներից մեկը՝ Մեխիկոն վերջին տարիներին հայտնի է իր օդի ծայրահեղ աղտոտվածությամբ, որի գլխավոր պատճառն արդյունաբերական ձեռնարկությունների եւ ավտոմեքենաների արտազատած թունավոր գազերն են: AFI ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, քաղաքի իշխանություններն անցած շաբաթավերջին որոշել են անտանելի վիճակը փոքր-ինչ մեղմացնելու նպատակով փակել Մեխիկոյի արդյունաբերական ձեռնարկությունների կեսը եւ ամեն օր թույլատրել փոխադրամիջոցների միայն կեսի երթեւեկությունը (հաջորդաբար՝ կենտ ու զույգ համարանիշով ավտոմեքենաներինը):

ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔ

ԱՄՆ-ը Հորդանանին կվաճառի կործանիչներ եւ տանկեր

Անցած կիրակի այցի ժամանակ ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Փերին հայտարարեց, որ ԱՄՆ-ը Հորդանանին կվաճառի F-16 տիպի 16 կործանիչ: Մինչեւ օրս Միացյալ Նահանգները հրաժարվում էր նման ռազմօդանավեր մատակարարել Հորդանանին: Կվաճառվեն նաեւ ամերիկյան M-60 տանկեր իրենց պահեստամասերով եւ սպառազինությամբ: Իսկ հորդանանցիների հին տանկերը կնորոգվեն: Հորդանանի Հուսեյն թագավորն այս առիթով ընդգծեց ԱՄՆ-ի հանդեպ իր երկրի երախտագիտությունը:

Թեեւ Ուիլյամ Փերին նշեց, որ ռազմական տեխնիկայի մատակարարման այդ ծրագրի մանրամասնությունները դեռեւս ճշտվում են, բայց ամերիկյան ռազմական աղբյուրները ամերիկյան օգնության գումարը գնահատում են 300 միլիոն դոլար: 1994 թ. հոկտեմբերին Իսրայելի եւ Հորդանանի հաշտության պայմանագրի ստորագրումից ի վեր ԱՄՆ-ը բազմիցս պատրաստակամություն էր հայտնել նորոգելու Հաշեմիական թագավորության ռազմական կարիքները:

«ՖԻԳԱՐՈ»

ԹՈՒՐՔԻԱ

Էրբաքան. Առանց Բարօրության որեւէ կառավարության մասին խոսելն անիմաստ է

Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, Բարօրության կուսակցության նախագահ Նեջմեթթին Էրբաքանը, որը հանրապետության նախագահ Սուլեյման Դեմիրելից ստացել էր կառավարություն կազմելու հանձնարարական, Անկարայում կազմակերպված մամուլի ասուլիսում անդրադառնալով Ճշմարիտ ուղի եւ Մայր հայրենիք կուսակցությունների միջեւ կոալիցիա կազմելու հնարավորությանն առնչվող հարցերին, ասաց. «Թ. Չիլլերի կողմից կառավարություն կազմավորելու ուղղությամբ ձեռնարկված քայլերը զուր ջանքեր են: Ես կրկին հայտարարում եմ, որ առանց Բարօրության կուսակցության որեւէ կառավարության մասին խոսելն անիմաստ է: Թուրքիայի 65 միլիոն բնակչությունը նման բան թույլ չի տա: Մեր ժողովրդին քաջ հայտնի է թե Ճշմարիտ ուղի, եւ թե Մայր հայրենիք կուսակցությունների գործունեությունը: Այդ երկու կուսակցությունները միանալով ձգտում են ստեղծել մի կառավարություն, որն անտեսելով միլիոնավոր մարդկանց, արտահայտելու է խոշոր կապիտալի եւ մի քանի ֆինանսական մագնատների շահերը: Հայտնի է, որ վերջին տարիներին ժողովրդի վիճակը անհամեմատ վատթարացել է, երկրում կա 11 միլիոն գործազուրկ, ժողովրդի դժգոհությունը մեծանում է: Այս ծանր վիճակից մեր ժողովրդին կարող է փրկել միմիայն Բարօրության կուսակցությունն ու նրա կողմից կազմավորված կառավարությունը»:

Վ. Չ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

«Ձեզ ողջունում է «55» երաժշտական ծրագիրը»

Ներկայացվող 2-րդ երաժշտական ծրագիրը պետական ռադիոյով հեռարձակվող «55»-ն է: Առաջին անգամ եթեր է դուրս եկել 1994-ի ապրիլից: Այնուհետ ամեն օր առավոտյան ժամը 8.15-ից 55 րոպե տեւողությամբ, այստեղից էլ անվանումը: Ընդմիջվում է երկու անգամ 8.30-ին գրական հաղորդումների գլխավոր խմբագրության «Երգիծանք եւ հումոր» ծրագրով (15 րոպե) եւ ժամը 9-ին 5 րոպե եթերը զբաղեցնում է լրատվական ծառայությունը: 1995-ի ապրիլից յուրաքանչյուր հինգշաբթի ունի նաեւ կենդանի եթեր «55 գումարած» (ժամը 21.05-ից մինչեւ 23.50, որն ընդմիջվում է 2 անգամ լրատվական ծառայության 10 րոպեանոց լուրերով): Ծրագրի հեղինակներն են Կարինե Հակոբյանը եւ Տիգրան Հարությունյանը, հովանավորն է Հայներարտբանկը:

- Դուք ռադիոլրագրո՞ղ եք:

Կ. Հ. - Ժուռնալիստների միության անդամ եմ: 24 տարվա աշխատանքային ստաժ ունեմ: Աշխատել եմ միայն ռադիոյի երաժշտական խմբագրությունում:

Տ. Հ. - Ինձ ռադիոլրագրող չեմ համարում: Ճիշտ է, արդեն վեց տարի է ռադիոյում եմ աշխատում: Բժշկական ինստիտուտի 6-րդ կուրսի ուսանող եմ:

- Ձեր ունկնդրին տեսնո՞ւմ եք:

Կ. Հ. - Ոչ միայն տեսնում ենք,- ուղղակի կապի մեջ ենք: Շատ են զանգահարում: 95 տոկոսը շնորհակալական զանգեր են: Նոր էինք եթեր դուրս եկել, մեծահասակները զանգահարում, օրհնում, նույնիսկ տուն էին հրավիրում:

- Ինչքա՞ն եք ստանում:

Կ. Հ. - Որպես էսթրադայի բաժնի վարիչ ստանում եմ 3050 դրամ: Գոնորարությունը, որից ունկնդրի մակարդակը միշտ բարձրանա:

Կ. Հ. - Զանգահարում եւ խնդրում են Նունե Եսայանյան, Օֆելյա Համբարձումյան հաղորդել: Բացատրում ենք, որ հայկական ժողովրդական երաժշտությունը ունի իր ժեստական եթերաժամը: «55»-ը մի չափանիշ ունի. ցածրորակ եւ էժանագին երաժշտություն չհաղորդել: Ինձ թվում է, ռադիոն, մանավանդ պետական, դաստիարակիչ դեր միշտ կատարի: Կոմերցիոն ռադիոն կարող է իր ճաշակը թելադրել: Իսկ պետականը միայն նախասիրություններով չպիտի առաջնորդվի. ես անկեղծ ասած, ռեփ չեմ սիրում, բայց գիտեմ, որ մեր երիտասարդները շատ են սիրում, ուրեմն ռեփ էլ պիտի հաղորդենք: «55 գումարած» ծրագրում ներկայացնում ենք դասական երաժշտության գանձարանները, որոնցից մենք հայերս շատ բան ունենք սովորելու: Այնտեղ այնպիսի անմիջական մթնոլորտ է տիրում, և րեւի մի հազար, հազար ու կես առաջ են: Գուցե մատուցվող երաժշտական նյութի տեսակետից չենք զիջում, բայց կկարողանա՞նք հասնել նրանց մակարդակին: Որպեսզի սովորես, մակարդակ բարձրացնես, անհրաժեշտ է, որ լինես այդ ռադիոկայաններում: Նախկինում եղել եմ տարբեր փառատոներում, բայց հիմա... Իմ երազանքն է միջազգային թեկուզ մեկ փառատոնի ներկա լինել: Իսկ մենք նույնիսկ Գյումրի չկարողացանք գնալ միջոցներ չլինելու պատճառով:

- Իսկ պետակա՞ն հովանավորությունը:

Կ. Հ. - Լավ կլիներ, որ մեզ կառավարական հովանավորեր: Բոլոր կոմերցիոն ռադիոկայանների մակարդա-րը մոտավորապես 3-4 հազար:

Տ. Հ. - Դա ամբողջ 9 ժամ եթեր լրացնելուց հետո, որից 2 ժամ 50 րոպեն ուղիղ եթերաժամ է:

- Ինչո՞վ եք կազմում Ձեր ծրագիրը: Հաշվի առնո՞ւմ եք ունկնդրի զանգերը:

Կ. Հ. - Անպայման: «55 գումարածը» մեր առավոտյան եթերից տարբերվում է: «55»-ը ստեղծվեց այն ժամանակ, երբ Երեւանում մութ ու ցուրտ էր, նպատակ ունեինք ունկնդրի տրամադրությունը բարձրացնել: Զանգում ու շնորհակալ էին լինում, որ լիցք ենք հաղորդում: Երեկոյան ծրագրերը ուրիշ կերպ ենք կազմում: Առավոտյա ծանոթությունների փոխարեն կենդանի եթերում ենք: Ամեն անգամ ծգտում ենք հետաքրքիր մարդկանց հրավիրել, ինչ-որ տեղ մոռացված հեղինակությունների: Անկախության օրը Երեւանի տարբեր փողոցներից ռեպորտաժ պատրաստեցինք ու նույն օրը եթեր սփռեցինք: Մեկը զանգեց ու ասաց, որ բարձր ջերմությամբ պառկած է, բայց մեր հաղորդումն իրեն բուժել է: Հիմնականում ձգտում ենք օրերի շիլ աշխատել: Լեոնիդ Ազուրինը, «Նանան» եկան համերգների, հանդիպեցինք, հարցազրույց արեցինք: Շատերը հնարավորություն չունեն համերգներին ներկա լինել: Հարցազրույցը շատ բան է բացահայտում:

- Ձեր առավոտյան ծրագրում հաճա՞խ առնո՞ւմ եք (եւ ինչո՞ւ), որ մարդիկ նոր են արթնացել, աշխատանքի են շտապում:

Կ. Հ. - Նախատեսված է «55»-ը թեթեւ ծրագիր անել: Տեղեկատվությունը ճիշտ լինի, ուղեկը ջամբարտեստի: Արթնանան, հագնվեն՝ մեզ լսելով: Տրամադրություն ենք բարձրացնում: Հայրս վաստակավոր արտիստ Մուրադ Պալյանցյանը, աշխատել է ռադիոյում իբրեւ հաղորդավար: Փոքրուց այդ խոհանոցում եմ եղել: Հիշում եմ, նա շատ նամակներ էր ստանում ռադիոլսողներից՝ «Ձեր ձայնը մեզ համար հաճախ է դարձել»: Հեռուստատեսությամբ հաղորդավարը աչքերով, ժպիտով, դիմախաղով կարող է համակրանք շահել: Այստեղ միայն ձայնն է: Պիտի կարողանաս ուշադրություն կլանել, որը դժվար է: Եթե ջիղ ունես, որ մեզ լսում է մի ողջ հանրապետություն, կարող ես ավելի գեղեցիկ ու անբռնազբոս խոսել: Բայց երբ մտածում ես, որ մեզ լսում են շատ ու շատ հեղինակավոր մարդիկ, —

Տ. Հ. - Ի դեպ, ստոմատոլոգիական կոմիտեից զանգեցին ու շնորհակալ են դասի գեղեցիկ հայերենի համար:

- Ունկնդիրը Ձեզ ռադիոյի հայտ չի՞ ներկայացնում:

Տ. Հ. - Առաջ ավելի շատ էին մասնակցում: Կարծես հարցումներ է ինչ որ բան ասելը: Հայտարարել ենք, որ ռադիո չենք հաղորդում եւ չենք կարողանալու: Տեղյակ ենք հայկական, ռուսական, ռուսական, արտասահմանյան էստրադային երաժշտական աճից նմուշներ բերել, մասշտաբի ծեւով: Ոչ թե Շրյոբերգ կամ Վագներ, որոնց ունկնդիրն անդադար է, այլ, ասենք, Մոցարտի «Փոքրիկ սերենադը» կամ Վիվալդիի «Տարվա եղանակները», օրերային էջեր ենք ներկայացնում պատմելով լիբրետտոն: Ինչո՞ւ է սպասվում, պիտի դասի ռադիոլսողը: Թերություններ չեն կարող չլինել: Չի սխալվում նա, ով ոչինչ չի անում:

- Ձեր եթեր դուրս գալու ժամը հարմա՞ր է ընտրված: Շատերը պատմատարանում են, թե ծանոթ չեն «55»-ին, որովհետեւ քնած են:

Կ. Հ. - Տրանսպորտում, շենքերի բաց պատուհաններից աշխատանքի գնալիս ինքս հաճախ եմ լսում, ինչը հաճելի է: Եթե հարմարված ծրագիր չլիներ, երեւի չէին լսի:

- Ի՞նչ կարծիքի եք Հայ-FM. 105.5-ի, Աստղեր սուղիայի, Մայակի մասին:

Տ. Հ. - Աստղեր սուղիան որոշ ֆեստիվալ ռադիոծրագիր է: Ինքս հավանում եմ: Հայ FM. 105.5-ը ռադիոկայան անվանել առայժմ չի կարելի: Համարում եմ, որ դեռ կայացած չի: (Ի դեպ, երկուսին էլ աշխատակցել եմ): Հայ FM-ը մի կարեւոր թերություն ունի՝ դիվերսիա հայկական էստրադայի նկատմամբ: 12 ժամ շարունակ միայն ամերիկյան երաժշտություն են հաղորդում: Հետո էլ 12 ժամ ամերիկյան ռադիոկայան միացնում, հետո էլ անվանում, թե ռադիոկայանը շուրջօրյա է:

Կ. Հ. - Համաձայն չեմ: 105.5-ը իր մեծ առավելությունն ունի: Պարզապես միշտ մի քիչ աշխատեն հայերեն (նաեւ ռուսերեն լեզվի վրա): Սկզբնական շրջանում DJ անվանմանը չէին համապատասխանում՝ համարը հայտարարում էին եւ վերջ: Հիմա տհաճին անել են: Ալին Բաղդասարյանը, որ աշխատել է պետական հեռուստատեսությունում եւ ռադիոյում, պրոֆեսիոնալ է: Աստղեր սուղիայի Կարեն Վարդանյանը տաղանդավոր աշխատանք է անում: Ամեն օր ավելի եթերաժամ լրացնելը շատ դժվար է: Որպես գործընկեր ողջունում եմ: Թերություններ բոլորս ունենք:

- Ո՞ւմից է սովորում «55» ծրագիրը:

Կ. Հ. - Շատ կուզենայի, որ կարողանային ուսել մեկից սովորել: Մեծ սիրով լսում էի «Էխո Մոսկվի», «Եվրոպա պլյուս», «Նոստալգի» ռադիոկայաններ, բնականաբար, գնալով միշտ բարձրանա: Մեր միշտ նվագի: Ինչքա՞ն կարելի է չլսին գումարով, հանուն սիրո աշխատել: Առաջ Մոսկվայից ծանոթություններ էինք ստանում: Հիմա դրանք գումարներ են: Մեր ուժերով ենք հայթայթում լազերային սկավառակներ, ձայներիզներ: Իսկ ֆոնդում եղածը 100 տարվա է: Էստրադայի ժանրում մեկ օրվա երգեր կան: Դրանք ժամանակին ոչինչ հաղորդես: Տիգրանը «Անիի» սալի խանութից վերցնում է CD-ի վերջին նորությունները, տանը ձայնագրում, գիշերները, երբ լույս են տալիս, հետո ձայներիզը բերում ռադիո, այստեղից հաղորդում ենք: Այսպիսի դժվարություններ, որոնց ելքը չեն տեսնում:

Տ. Հ. - Շատ եմ լսում արտասահմանյան եւ ռուսական ռադիոկայաններ: Եթե տեխնիկական հագեցվածությամբ ապահովված լինենք, կարծում եմ, քիչ կզիջենք: Երաժշտական նորույթներ, ձայնագրություններ ունենք: DJ-ների դպրոցը, ռադիոժուռնալիստիկան մեզ մոտ դեռ զարգացած չեն: Ուժեր կան, պարզապես պիտի աշխատել:

- Ո՞րն է «55» ծրագրի ամենամեծ բացը:

Կ. Հ. - Հայկական ժամանակակից երաժշտության պակասը, իմ կարծիքով: «Արծագանք» ստուդիայի ձայնագրություններից ընտրովի օգտվում ենք: Բայց հայկական էստրադային երաժշտությունը խայտառակ վիճակում է, մեր կոմպոզիտորները, չգիտեմ ինչու, չեն ստեղծագործում: Հայկական էստրադան դոփում է տեղում: Ինչքա՞ն կարելի է Ռուզան Մկրտչյան, Բելլա Դարբինյան հաղորդել: Մարդիկ նորություն են ուզում: Կյանքի տեմպը, ռիթմը փոխվել է: Վերջերս մի փոքրիկ շարժում կա: Արթուր Գրիգորյանի երգերը երիտասարդները եւ մեծահասակները սիրով են ունկնդրում: Նա կարողացավ երիտասարդ ձայները պահել, պատրոն ստեղծել: Գործիքավորումները գեղեցիկ են:

Տ. Հ. - Կարինեի հետ համաձայն եմ, «55»-ի թերին հայկական էստրադայի պակասն է: Կավելացնեի նաեւ՝ մեր ուղիղ եթերը քիչ է, ինչը ցանկալի չէ:

- Պատճա՞ռը:

Տ. Հ. - Առավոտյան 8.15-ը անհարմար ժամ է խաղաղի արվարձանից աշխատավայր հասնելու համար, մենք էլ չենք տրամադրում: Իսկ խաղաղի տարբեր վայրերից ուղիղ հեռարձակման հնարավորություն չունենք:

- Ի՞նչ նոր ծրագրեր, անակնկալներ պիտի մատուցի «55»-ը:

Կ. Հ. - Անակնկալների մասին առայժմ չենք մտածում: Սիրում ենք այս ստով: Նախատեսում ենք անցկացնել հայ երգիչների հիթ-շքերթ: Որխանով կխաղացվի, չգիտեմ, դրա համար հովանավոր ենք փնտրում:

ԱՆԱՀԻՏ [illegible]

ԵՐԵՎԱՆ

Ակադեմիայում կառուցվածքային փոփոխություններ տեղի չեն ունենա

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիային նոր կարգավիճակը կառավարական բարձրագույն մարմնի իրավունքներ է ընձեռում», Նոյյան տապան գործակալության թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ հաղորդեց ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանը, մեկնաբանելով ՀՀ կառավարության 1995 թ. դեկտեմբերի 21-ի որոշումը ՀՀ ԳԱԱ նախագահին նախարարի կարգավիճակ շնորհելու մասին: Նա ավելացրեց, որ այդ կապակցությամբ ակադեմիայում կառուցվածքային փոփոխություններ տեղի չեն ունենալու:

«Ստանալով կառավարական բարձրագույն մարմնի իրավունքներ ակադեմիան չի դարձել նոր նախարարություն: Սակայն պետական աջակցությունը պարտավորեցնում է մեզ ավելի մեծ պատասխանատվությամբ վերաբերվելու մեզ առջեւ դրված խնդիրների լուծմանը», ասաց Ֆ. Սարգսյանը:

Նա ընդգծեց, որ այդ որոշման մեջ ամենագլխավորը ՀՀ վարչապետի գլխավորությամբ գիտատեխնիկական խորհրդի հիմնումն է, որի կազմում կընդգրկվեն հանրապետության առկանավոր գիտնականները: Այդ կապակցությամբ պրն. Սարգսյանը վստահություն հայտնեց, որ ներկա փուլում հայկական գիտությունը կկարողանա ակտիվացնել իր ջանքերը Հայաստանի, որպես ուժեղ, ինքնուրույն պետության, կայացման հաստատության նպաստող համալիր խնդիրների լուծման ուղղությամբ: Դրա իրականացման համար ՀՀ ԳԱԱ-ն գիտական մեծ ներուժ ունի:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Մկրտսով խուզե՞նք բոլոր անտառները

Երեկ մեզ հայտնի դարձավ, որ շաբաթ օրը «Ազգում» տպագրված հարցազրույցի համար Աստղեր ստուդիայի հեղինակ Կարեն Վարդանյանը 15 օրով զրկվել է պետական եթերից: Ռադիոընկերության տնօրեն Ստեփան Զաքարյանը հեռախոսով բացատրեց, որ նա խախտել է էթիկան. «Իմ աշխատակից որեւէ մեկնաբան իրավունք չունի մեր ժողովրդին, ունկնդրին անգրագետ անվանել» եւ երկրորդ՝ իր գործընկեր «55» ծրագրին արհամարհանքով է վերաբերվել: Պարոն Զաքարյանը նշեց նաեւ, թե Կարեն Վարդանյանի ասածների մեջ շատ բան իրականության չի համապատասխանում, եւ դրա համար նա պիտի պատժվի: «Զնայած մեծ աշխատանք է տանում, շնորհալի է, բայց մեծամտական էյֆորիայի մեջ է, սատարում է ատելային հիվանդությամբ: 15 օրից հետո երբ «Երեւում» կհերքի իր հայտարարությունները, ուրեմն կաշխատի, երբ ոչ հասցի չենք տանի նրա մեծ ծառայությունները», ասաց ռադիոյի տնօրենը:

Ժուռնալիստի համար, անկեղծ ասած, հաճելի չեն իմ նյութի նման ճորտական հետեւանքներով արձագանքները: Համակարծիք եմ Կարեն Վարդանյանի ասածին, թե՞ ոչ, ուրիշ խնդիր է: Սա ճիշտ կամ սխալ, վատ կամ լավ, մարդու ազատ կարծիքն է, որ շարադրել եմ: Այսուհետ, ուրեմն, ես էլ պիտի զգուշանամ, իսկ մամուլում անկեղծ խոսքը կույր կգա, կհեռանան միայն «կշռադատված», «չափածված» մտքեր: Ահ տարի չի լինի, միայն զգուշ:

Ա. Հ.

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՆԻՇԵՐ

40 տարի «Գագաթնակետում»՝ հայ երաժշտության հավասարին

«Աճի» ներկայանում է գագաթնակետ, բարձրագույն աստիճան: Այդ անունն է ընտրել Գարի Կարապետյանն իր երաժշտական խմբի համար, որ նա բացել է 40 տարի առաջ Ուոթերթաունում (Մասաչուսեթս): «Հիսունհինգ-վաթսուն տարի առաջ մենք հեռուստացույցներ եւ ստերեոներ էինք փնտրում, բայց մշակույթը չկորցնելով մասնակցեցինք երաժշտության բնագավառում: Այժմ կոմպակտ ձայնագրությունների, երաժշտապրոդյուսերի, սովորական փոքրիկ ստերեոների, հայկական ձայներիզների եւ տեսաժապավենների ամենամեծ խանութն ենք դարձել», ասում է խանութի տեր ու տնօրեն Գարի Կարապետյանը: Այդ հարցում նրան մեծապես նպաստել է նաեւ հայ համախմբերի հետ հայերեն զրույցը: «Ես սիրում եմ հայկական երաժշտությունը», նշում է նա «Արմենիան Միրոր Սփեքթեյթոր» լրագրող Նենսի Կալաչյանի հետ զրույցի ժամանակ: «Մենք փնտրում ենք կոմի-

տասի երգեր, Խաչատրյանի դասական եւ Ազնավուրի անզուգական երաժշտական ստեղծագործությունները: Նաեւ Ինգլենդի տարածում մենք դարձել ենք հայկական եւ միջին արեւելյան երաժշտության ամենամեծ մատակարարողները»: Նրա հաղորդումների համաձայն, ամենաշատ պահանջարկ ներկայացնող երաժշտական կատարողների թվում են «Ջեֆ բայց» (Ռիչարդ Հակոբյան, Խաչիկ Դավթյան, Բաղդ Սարգսյան եւ ուրիշներ), «Յոթ Ռոքիների տունը» (Րաֆֆի Բոյաջյան) եւ նախկինում համբավ ձեռք բերած Աշխեն Հարթենյանի, Հասմիկ Փափազյանի, Վաչեի եւ «Սեւ Աչեր» խմբի ալբոմները:

«Աճին» կատարողներին տրամադրում է նաեւ երաժշտական գործիքներ:

Կարապետյանի խնդրական անունը Արթուր է: Նա 65 տարեկան է: Ծնվել է Ուոթերթաունում: Կորեական պատերազմի ժամանակ երեք տարի ծառայել է ամերիկյան բանակում: Զորացրվելուց հետո երկու տարի սովորել է Բոստոնի ռադիոհեռուստատեսության հաստիք դպրոցում, ապա զբաղվել հեռուստացույցների եւ ավտոմեքենաների ռադիոների վերանորոգմամբ: Ամուսնացել է հայ համայնքի երգչախմբին, որտեղ եւ հանդիպել է իր կնոջը Մերիին (այսօր րանը): Որդին նույնպես Գարի, վարպետ տեխնիկ է եւ 1992 թվից ստանձնել է հոր պարտականությունները: Դուստրը Դիրրան, տարական ղեկավարներից դասատու է: Ազատ ժամերին ավագ Գարին սիրում է զբաղվել այգեգործությամբ եւ դրանաթի տորթով:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ-96

Ուշացումով նոր տեղեկություններ հավաքականի մասին

«ՖԻՖԱ-ն ափյուռքահայերին թույլատրել է հանդես գալ ՀՀ հավաքականում»

ՍԱՄՎԵԼ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ.
Համառուսն ոչ մի պաշտոնական ինֆորմացիա չի ստացվում Հայաստանի ֆուտբոլի ազգային հավաքականի արտասահմանյան մրցաշրջագայության մասին: Ֆուտբոլի ֆեդերացիայից մեզ տեղեկացրեցին միայն այն մասին, որ հունվարի 21-ին Հայաստանի գլխավոր թիմն ավարտելով ուսումնամարզական հավաքը Ֆրանսիայում, ուղևորվել է Արգենտինա, որտեղ նոր ավյալների համաձայն, իբր մնալու է ոչ թե մինչև փետրվարի 15-ը, այլ մինչև փետրվարի 8-ը: Բայց զոնե լավ է, որ անձնական կապերով հաջողվում է որոշ տեղեկություններ խմանալ: Այսպես, մեզ հերթական մրարը ստացանք Ֆրանսիայից, որի շնորհիվ, չնայած ուշացումով, որոշ նորություններ կարող ենք հաղորդել մեր ընթերցողներին: Խոսքը վերաբերում է Հայաստանի հավաքականի Ֆրանսիայում անցկացրած առաջին ստուգողական խաղին: Մեր թերթը գրել է, որ հունվարի 14-ին Հայաստանի հավաքականն ամերը չափվել է Մարսելի «Օլիմպիկ» թիմի փոխարինող կազմի հետ, և խաղն ավարտվել է ոչ-ոքի 1-1, սակայն կողմերի դարպասների ձարյանք 11 մետրանոցներով հաղթել է Հայաստանի հավաքականը: Պարզվել է, որ հանդիպումը տեղի է ունեցել Մարսելի մոտակայքում գտնվող Բերի քաղաքում, որին ներկա են եղել տեղի ֆուտբոլասերը, ոնգևորի Ֆրանսիայի կառավարության ներկայացուցիչը (կամ դեսպանը), ինչպես նաև Ֆրանսիայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպան Վիգեն Չիտեչյանը: Հայաստանի հավաքականը 11 մետրանոց հարվածներով հաղթել է 3-2 հաշվով: Մարսելի «Սպորտ» թերթը խոսակ հոդված է տպագրել հայկական ֆուտբոլի, Հայաստանի հավաքականի ուղեւորության եւ նրա հաջողների մասին: Ըստ այդ հոդվածի, իբր ՖԻՖԱ-ն թույլատրել է սփյուռքահայ ֆուտբոլիստներին, որոնք 1994 թ. սեպտեմբերի 7-ից ուշ երկրի հավաքականի կազմում չեն մասնակցել պաշտոնական խաղի, հանդես գալ Հայաստանի հավաքականում: «Դա նշանակում է, որ Հայաստանի հավաքականում կարող ենք տեսնել այնպիսի ֆուտբոլիստների, ինչպիսին են Միշել Տեր-Զաքարյանը («Մոնպելյե») և Էրիկ Ասատուրյանը («Լյոն»)», գրում է «Սպորտ» թերթը: Ըստ այդ թերթի, կարող ենք նշել Հայաստանի հավաքականի միայն 10 ֆուտբոլիստների անունները, որոնք երևում են տպագրված լուսանկարում և որոնք մասնակցել են Մարսելի «Օլիմպիկ» թիմի փոխարինողների հետ հանդիպմանը: Դրանք են. (կանգնածների թվում) Հարություն Աբրահամյանը («Արարատ»), Սարգիս Հովսեփյանը («Փյունիկ»), Արմեն Շահգելդյանը («Արարատ»), Արթուր Պետրոսյանը («Շիրակ»), Հարություն Վարդանյանը («Շիրակ»), Հակոբ Արսոյանը («Շիրակ»), նստածների թվում Արթուր Քոչարյանը («Արարատ»), Արմեն Ադիլխանյանը («Փյունիկ»), Համլետ Միխիթարյանը («Փյունիկ»), Ռաֆիկ Գրիգորյանը («Արարատ»):

«Օլիմպիկ» Մարսել (փոխարինողներ)-Հայաստան հանդիպումից առաջ

Միաժամանակ, ինչպես տեղեկացնում է Ֆրանսիայի մեր թղթակից Գրիգոր Ամիրզայանը, «Էկիպ» թերթում տեղեկատվություն է եղել այն մասին, որ Հայաստանի Հանրապետության ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Արմենակ Սարգսյանը Լիոնում հանդիպել է Ֆրանսիայի 1-ին դիվիզիոնում հանդես եկող տեղի «Օլիմպիկ» թիմի հայազգի խաղացողներ Էրիկ Ասատուրյանի և բրազիլացի Մարշելո Կիրեմիջյանի հետ, բանակցելու Հայաստանի հավաքականում նրանց հանդես գալու կապակցությամբ: Ցավոք, պաշտոնական տեղեկատվության բացակայության պատճառով չգիտենք, թե ինչ համաձայնության են եկել կողմերը: Մնում է սպասել մեր պաշտոնական վերադարձին:

ՇԱԽՄԱՏ

Վլադիմիր Հակոբյան. 9 ամիս առանց պարտության

Իսպանիայի Լինարես «շախմատային» քաղաքից ոչ հեռու գտնվող Ուբեդա բնակավայրում սկսվեց խոշոր միջազգային մրցաշար 130 շախմատիստների մասնակցությամբ, որոնցից մոտ 50-ը գրոսմայստերներ են: Մարզիկների մեծ մասը, այդ թվում երևանցիներ Վլադիմիր Հակոբյանը, Սմբատ Լպուտյանը և Արտ Անաստասյանը Ուբեդա ժամանեցին Լինարեսի Հանն արվարձանից, որտեղ հենց նոր ավարտվել է նման մեկ այլ մրցաշար:

Առաջին տուրում Հակոբյանն ու Լպուտյանը հաղթանակներ տարան, իսկ Անաստասյանը ոչ-ոքի խաղաց:

Ուշագրավ է, որ Վլադիմիր Հակոբյանն արդեն ինը ամիս է, ինչ ոչ մի պարտություն չի կրել: Այդ ժամանակահատվածում, 1995-ի մայիսից սկսած, հայ գրոսմայստերը անխոցելի է արդեն 35 պարտիա շարունակ:

Գ. Հ.

ԼՈՒՐԵՐԻ ՀՈՍՔ

Գավաթը Մեքսիկայի հավաքականին

ԱՄՆ-ում ավարտվեց «Կոնկակաֆի», Կենտրոնական Ամերիկայի եւ Կարիբյան ավազանի երկրների ֆուտբոլի գավաթի խաղարկությունը, որին հրավերով դուրս մասնակցեց նաեւ աշխարհի խաղակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականը: Չնայած Մարիո Զագալոն հավաքականի կազմում ընդգրկել էր հիմնականում երիտասարդների, նրանց փորձարկելու համար, սակայն բրազիլացիները ոչ միայն խմբային մրցաշարի հաղթող ճանաչվեցին, այլեւ հասան եզրափակիչ, որտեղ, այնուամենայնիվ, 0-2 հաշվով զիջեցին Մեքսիկայի հավաքականին: Վերջինս էլ դարձավ գավաթակիր: 3-րդ տեղը գրավեց ԱՄՆ-ի հավաքականը, որը 2-0 հաշվով հաղթեց Գվատեմալայի հավաքականին:

Կաֆելնիկովի հաղթարշավը

Ռուսաստանի թենիսի առաջատար Եվգենի Կաֆելնիկովի [illegible] ցարշանը հաջողակ է: Մինչեւ Ավստրալիայի բաց առաջնությ[illegible] ճանաչվեց այդ երկրում տեղի ունեցած միջազգային մրցաշ[illegible] կովն իր հաղթարշավը շարունակում է նաեւ Մելբուռնում [illegible] Ավստրալիայի բաց առաջնությունում, որն, ինչպես հայտնի է, «[illegible]» ծրագրի մեջ մտնող տարվա 4 մրցաշարերից մեկն է: Կաֆել[illegible] արդեն եզրափակիչի ուղեգիր է ծեծ բերել: Նման հաջողությ[illegible] նաեւ շվեդացի Թոմաս Էնկվիստը: Կանանց մրցաշարում առաջին[illegible] կից դուրս եկավ Կանչիտա Մարտինեսը: Ռուսաստանի ներկա[illegible] Կաֆելնիկովը, որը դարձել էր մրցաշարի առաջին փուլերի [illegible] ների հեղինակ, պարտություն կրեց եւ ստիպված թողեց [illegible]

8 հայ ըմբիշ Իվան Յարիգինի հուշամրցաշարում

Այսօր Կրասնոյարսկում կմեկնարկի Իվան Յարիգինի հու[illegible] կմասնակցեն 30 երկրների պատվիրակներ: Մասնագետների [illegible] խարհի ոչ պաշտոնական առաջնության համբավ է ծեծ [illegible] մարզագորգ դուրս կգան նաեւ 8 հայ ըմբիշներ՝ Արմեն [illegible] Մարգարյանը (48 կգ), Նորայր Գևորգյանը եւ Արմեն Նիգ[illegible] Մարգարյանը եւ Անուշավան Սահակյանը (57 կգ), Արայիկ [illegible] (62 կգ) եւ աշխարհի չեմպիոն Արայիկ Գեւորգյանը (68 կգ): [illegible] կանը բավականին պատկառելի կազմ ունի, այնպես որ [illegible] մեծ են:

Հայաստանի հեծանվորդները Ռուսաստանի առաջնությունում

Մոսկվայի «Կռիլատսկի» հեծանվահրապարակում մեկնա[illegible] սպորտի Ռուսաստանի ձմեռային բաց առաջնությունը: [illegible] նացիոն հասող ուժերի այս առաջնությունում մասնակցում են [illegible] ցի հեծանվորդներ Օլեգ Կլեւցովը եւ Կարեն Սողոյանը, [illegible] մասնակցեցին «Աէրոֆլոտի գավաթի» խաղարկությանը:

Լեռնադահուկորդների նորամո[illegible]

26-ամյա ծաղկաձորցի լեռնադահուկորդ Արսեն Հարություն[illegible] միական Ալպերում գտնվող Գրենոբլ բնակավայր, ուր մինչեւ [illegible] ուսումնամարզական հավաքներ կանցկացնի, նախապատրաստ[illegible] ին Իսպանիայի Սիերա Նևադայում մեկնարկելիք աշխարհի [illegible] Իսպանիայում նրան կմիանա նաեւ այլ ծաղկաձորցի Արթ[illegible] Սա մեր մարզիկների նորամուտը կլինի միջազգային խոշոր [illegible] հիշեցնենք, որ դեռեւս 1994 թ. Արսենը իրավունք էր ստացել [illegible] համերի ձմեռային օլիմպիական խաղերին, սակայն այդպես [illegible] դուրս չեկավ:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Հրավիրում են Վալդերամային

ԱՄՆ-ի առաջիկա առաջնության կազմակերպիչ ամերիկացիները ուզում են գնել կոլումբիացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ Կառլոս Վալդերամային: 34-ամյա Վալդերաման, որը 1985-ից ի վեր Կոլումբիայի հավաքականի ավագն է, հիմա հանդես է գալիս Կոլումբիայի «Ատլետիկո Խունիոր» թիմում: Վալդերամայի հետ ուզում է պայմանագիր կնքել ԱՄՆ-ի «Թեմպա Բեյ» թիմը:

Ասիայի լավագույն ֆուտբոլիստը

Ճապոնիայի «Շեննոա» թիմի ավագ Ժան Չիկին ճանաչվեց Ասիայի լավագույն խաղացող: 26-ամյա ֆուտբոլիստը վերջերս արժանացավ նաեւ Չինաստանի լավագույն ֆուտբոլիստի տիտղոսին: «Շեննոան» այս տարի նվաճեց Չինաստանի պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլի անդրանիկ առաջնության չեմպիոնի կոչումը:

«Տոտենհեմն» ուզում է Ամոկաչիին

Անգլիայի «Տոտենհեմ» թիմը մտադիր է ծեծ բերել Նիգերիայի հավաքականի եւ Պորտուգալիայի «Սպորտինգ» թիմի հարձակվող էմանուել Ամոկաչիին, որին ֆուտբոլասերները հավանաբար հիշում են ԱՄՆ աշխարհի առաջնությունից: Ամոկաչին ալետիկ ելույթներով արդյունավետ ֆուտբոլիստ է: Նա անցյալ տարի ճանաչվել է Պորտուգալիայի գլխավոր ռմբարկու: «Տոտենհեմը» 5 մլն դոլար է առաջարկում Ամոկաչիի համար:

Կարեւոր փորձամրցում Մոսկվա մեկնելուց առաջ

«Փյունիկ»-«Արարատ»՝ 3-2

Հանրապետության ասուն-գարուն սկզբունքով առաջնության առաջին մրցաշարի հաղթող երեւանի «Փյունիկը» վաղը մեկնելու է Մոսկվա, որտեղ մասնակցելու է ԱՊՀ երկրների չեմպիոնների գավաթի խաղարկությանը: Այդ պատասխանատու մրցությանը մեկնելուց առաջ «Փյունիկը» կարեւոր փորձամրցում անցկացրեց հանրապետության մեկ այլ առաջատար թիմի՝ Հայաստանի գավաթակիր երեւանի «Արարատի» հետ: Չնայած 2 թիմերն էլ հանդես էին գալիս զգալիորեն փոփոխված կազմերով, քանի որ «Արարատից» 7, իսկ «Փյունիկից» 5 ֆուտբոլիստներ ազգային հավաքականի կազմում արտասահմանյան շրջագայության մեջ են, սակայն այդ ընկալը կոլեկտիվ կոմբինացիոն խաղով: Հանդիպումը լարված էր եւ գեղեցիկ: Հավասարը լավ տպավորություն թողեց «Փյունիկը», որի երիտասարդ ֆուտբոլիստները ծգտում էին խաղալ մեկ հպումով փոխանցումներով: Հիմնականում դրա շնորհիվ «Փյունիկն» առավելություն ուներ մրցակցի նկատմամբ եւ խաղը շահում էր 3-0 հաշվով: Սակայն «Արարատը» մի քանի փորձառու խաղացողների օգնությամբ (Արա Նիկողոսյան, Սևադա Արզումանյան, Հակոբ Մկոյան, Վահե Յագմուրյան) կարողացավ բեկում մտցնել խաղի մեջ եւ կրճատել հաշվի տարբերությունը: Այնուամենայնիվ, «Փյունիկը» հաղթեց 3-2 հաշվով: Վերջինիս կազմում հաջողված այժմ ընկան ՀՀ երիտասարդական հավաքականի ավագ եւ հանրապետության գլխավոր թիմի թեկնածու Վարդան Մինասյանը, ինչպես նաեւ թիմի ավագ Հայկ Մարգարյանը եւ Տիգրան Մկրտչյանը:

Վարդան Մինասյանը

Ցավոք, «Փյունիկը» Մոսկվա է մեկնելու զրկված իր 2-րդ կազմով: Ազգային հավաքականի նշված 5 ֆուտբոլիստներից բացի, ընտանեկան պատճառներով հավանաբար ԱՊՀ չեմպիոնների գավաթի խաղարկությանը չմասնակցի նաեւ դարպասապահ Արմեն Ամբարցյանը: Բայց դրանով հաջողությունը գանձվանում «Փյունիկի» ֆուտբոլիստներին մասնակցելու կարևոր եւ հեղինակավոր մրցաշարում:

ԲՈՆՍԲԱՄԱՐՏ

Հրավեր Բելառուսից

ՆԱԻՐԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.
Հունվարի 23-27-ը Վիտեբսկում անցկացվելու է Բելառուսի բռնցքամարտի բաց առաջնությունը, որին մասնակցելու հրավեր են ստացել նաեւ Հայաստանի ներկայացուցիչները: Մեր հանրապետությունն այդ մրցումներում ներկայացնելու են հավաքականի թեկնածուներ Արա Ներսիսյանը (57 կգ, Երեւան), Համլետ Պետրոսյանը (67 կգ, Գյումրի), Մհեր Մկրտչյանը (71 կգ, Գյումրի): Մրցումներին մասնակցելու են նաեւ Ռուսաստանի ուժեղագույն բռնցքամարտիկները: Բելառուսի բաց առաջնությունը ուժերի լավ ստուգատես կլինի մեր բռնցքամարտիկների համար: Հայաստանի հավաքականի մարզիկները տարբեր մրցումներին պատրաստվում են երիտասարդ բռնցքամարտիկների հանրապետության գլխավոր [illegible] համալրելով եւ Եվրոպայի առաջնությանը մասնակցելու համար, որը մարտի 29-ից [illegible] անցկացվելու է Դանիայում [illegible] դայի առաջնությ[illegible] վում է, որ մեր բռնցքամարտիկ[illegible] կմասնակցեն նաեւ [illegible] Չեխիայում եւ Իտա[illegible] միջազգային մրցա[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

FM 105.5

Հայ

ԵՐԵՒԱՆՅԱՆ ՌԱԴԻՈԿԱՅԱՆ

Մենք պղում ենք Ձեր կարկերականքը ...

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների առաջարկի և պահանջարկի մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

25X35 սմ չափսի, 5 կգ տարողունակության պոլիէթիլենե (ցելոֆան) տոպրակներ: Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել 226844 հեռախոսահամարով:

SARDARAPAT Co. LTD

«ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ» ՍՊԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է

ՈՒՂԻՂ ՉՎԵՐԹՈՎ

ԵՐԵՎԱՆ-ԲԵՅՐՈՒԹ-ԵՐԵՎԱՆ

14 ՕՐ ԱՌԱՆՑ ՀՅՈՒՐԱՆՈՑԻ

7 ՕՐՎԱ ԳՐԱՎԻՉ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ԲԵՅՐՈՒԹ-ԵՐԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ԹԵՀՐԱՆ-ԵՐԵՎԱՆ

3 աստղանի հյուրանոց, էքսկուրսիաներ Լիբանանի և Իրանի տեսարժան վայրեր, սնունդ, օրական 2 անգամ

Հասցեն. «Էրեբունի» հյուրանոց, 2-րդ մասնաշենք, 327 սենյակ: Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել 56.05.82 հեռախոսահամարով

A STYLE

Լույս է տեսել

ՍՓՅՈՒՌ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԻ

կողմից հրատարակվող ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐՔԻ 1995 թ. № 3 թողարկումը

A STYLE

Ցանկացողները տեղեկագիրը կարող են ձեռք բերել բերքի կրպակներից կամ «ՍՓՅՈՒՌ»-ի գրասենյակից:

Զանգահարել

58 13 51, 58 91 67

INTERCOLLEGE

NICOSIA LIMASSOL LARNACA

Առաջարկում ենք ուսում Կիպրոսի Նիկոսիա, Լիմասոլ, Լառնակա քաղաքներում, լայն պրոֆիլի INTERCOLLEGE միջազգային համալսարանում:

Ֆակուլտետները. տնտեսական բժշկություն, ընդհանուր բիզնես, հաշվապահություն, տեղեկատվական համակարգերի կառավարում, իրավաբանություն, հաշվողական տեխնիկա, ծրագրավորում, մարդաբանություն, հյուրանոցների կառավարում, զբոսաշրջության կառավարում, զանգվածային լրատվության միջոցներ, դիզայն, գործավարություն:

Ինստիտուտից կարելի է տեղափոխվել ԱՄՆ-ի, Անգլիայի և եվրոպական այլ երկրների առաջատար համալսարաններ:

Անգլերենի իմացությունը պարտադիր չէ (պարապմունքները կարելի է սկսել անգլերենի ուսուցումից): Տարիքը 16 և ավելի:

Քոլեջ

Ֆակուլտետները. բիզնես, հյուրանոցների կառավարում, համակարգիչ: Տարիքը 14-25:

Ուսանողների ընտանիքների անդամներին թույլատրվում է բնակվել Կիպրոսում:

Զբաղվում ենք միջազգային օֆշորային առևտրական ընկերությունների գրանցումը Կիպրոսում և աշխարհի բոլոր ազատ գոտիներում (բիզնես-տարագրություն):

Առաջարկում ենք նաև տուրիստական ուղևորություններ դեպի Իրան, եվրոպական և ասիական երկրներ:

Մեր հասցեն. «Անի» հյուրանոց, 326 սենյակ, ֆիրմա «Գառնի-32»: Հեռ. 56-32-36, 594-926:

@rminco

Global Telecommunications

կոմպյուտերային ցանց

ԱՐՄԻՆԿՈ ԱՅՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ Է.

- էլեկտրոնային փոստ (E-mail)
- INTERNET հարուստ տվյալների բազայի մուտք
- Օպերատիվ ինֆորմացիա ամբողջ աշխարհից Ձեր կոմպյուտերի էկրանի վրա
- Հնարավորություն Ձեր մասին տեղեկացնելու ամբողջ աշխարհին

ԵԹԵ Ձեզ անհրաժեշտ է հուսալի և մատչելի ձևով կապ աշխարհի ցանկացած կետի հետ, ապա ...

միացեք ԱՐՄԻՆԿՈՅԻՆ

ԱՐՄԻՆԿՈ

կոմպյուտերային ցանցը, որն հանդիսանում է.

- ✓ Internet-ի պաշտոնական մատակարարող Հայաստանում
- ✓ SOVAM-Teleport ցանցի պաշտոնական ներկայացուցիչ Հայաստանում
- ✓ ИАСНЕТ-РОСПАК ցանցի ռեգիոնալ կենտրոն
- ✓ RINEE UNESCO ցանցի ռեգիոնալ կենտրոն

Մեր հասցեն.

Երևան, Իսահակյան 28, 3 հարկ

☎: 52-63-26, Fax: 28-50-82

E-mail: support@arminco.com

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

5 սենյականոց բնակարան (95 մ²), վերնահարկով (45 մ²): Ընդհանուր մակերեսը 140 մ² Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), 4 հարկանի շենք չենում:

Հեռ. 58-18-41, 34-25-86

ՀԱՐԳԵԼԻ ՈՒԿՐԱԻՆԱՑԻՆԵՐ

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում բնակվող ուկրաինացիների թվաքանակի որոշման և սոցիալ-տնտեսական խմբերի կազմման նպատակով խնդրում ենք արձագանքել և ձեր տվյալները հաղորդել հետևյալ հեռախոսահամարներով՝ 57-65-14, 52-80-10 կամ դիմել հետևյալ հասցեով՝ Երևան, Խանջյան փողոց 27 2-րդ հարկ, սենյակ 10 ժամը 10-17, ընդմիջում 12-13

«ՈՒԿՐԱԻՆԱ» ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

AJAX

ԱՅԱՔՍ

ՖԻՐՄԱՆ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է

ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 29-ին — ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ԱՄԵՆ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — ՀԱԼԵՊ

ՆՈՐ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐ

ՇԱՀԱՎԵՏ ԱՌԵՎՏՈՒՐ

ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ փ. 43/ա, հեռ. 531-573, 560-334

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 2031. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 22.01.1996. Գինը 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@